

Täysistunto

Keskiviikko 16.12.2015 klo 10.01—0.48

4.8. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt esitellään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 29.

Keskustelu

14.18 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaoston puolesta totean seuraavaa.

Ensinnäkin yleisesti: Julkisen sektorin sopeutustoimet vähentävät opetus- ja kulttuuriministeriön hallintoalan resursseja merkittävästi. Valiokunta pitää säästöjen vaikutuksia huolestuttavina, sillä ne kohdistuvat laajasti varhaiskasvatuksesta aina korkeakoulutukseen ja tutkimukseen sekä kulttuuriin. Vaarana on, että säästöt heikentävät omalta osaltaan sitä osaamispääomaa, jonka varaan suomalaisen yhteiskunnan menestys perustuu. Valiokunta pitää tärkeänä, että säästöt kohdennetaan niin, etteivät ne heikennä koulutuksen ja opetuksen ydintoimintoja ja niiden kehittämistä. Maamme kilpailukyky on perustunut aina osaamiseen ja tuotannon korkeaan lisäarvoon, ja Suomen hyvinvoinnin ja menestyksen kasvu on jatkossakin riippuvainen sivistyksestä, ammattitaidosta ja koulutuksesta. Siksi kiireässäkin taloustilanteessa pitää huolehtia siitä, etteivät muutokset murena pitkällä aikavälillä koulutuksen laatua tai syrjäytä osaa nuorista. Siksi säästöpäätösten kokonaisvaikutuksia pitää arvioida ja seurata. Valiokunta toteaa, että on myönteistä, että talouden säästöistä huolimatta osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeeseen osoitetaan kolmen vuoden aikana yhteensä 300 miljoonaa euroa, joista opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle 237 miljoonaa.

Valiokunta esittää lausumaehdotuksenaan: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkasti varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen sekä korkeakoulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvien säästöjen ja apteekkimaksun kompensaaation poiston kohdentumisen vaikutusta ja ajoitusta yleisesti ja suhteessa tehtäviin uudistuksiin ja toimii niin, että haitalliset vaikutukset opetuksen ja tutkimuksen laatuun minimoituvat ja että kehitystyö voi hyvin jatkua."

Sitten, arvoisa puhemies, näihin pääaloihin. Ensin aloitetaan yleissivistävästä koulutuksesta ja varhaiskasvatuksesta:

Valiokunta kuuli pitkästi varhaiskasvatuksen ja sen laadun merkityksestä, ja saadun selvityksen mukaan tutkimustieto osoittaa, että lapsen varhaiset ikävuodet ovat ratkaisevia itsetunnon sekä tiedollisten ja sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta ja ne luovat pohjan koko elämän mittaiselle kehitykselle. Hyvä varhaiskasvatus luo näin vankan pohjan koulutukselle, osaamiselle ja sivistykselle ja pitkällä tähtäimellä Suomen menestymiselle. Myös maahanmuuttajien integroituminen onnistuu erityisesti varhaiskasvatuksen kautta.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Valiokunta kiinnittää huomiota tässä uudistuksessa ryhmäkokojen muuttamisen suhdelu-kuun 1/13 ja ylipäänsä näiden uudistusten seuraamiseen.

Perusopetuksesta valiokunta toteaa, että vuoden 2016 peruspalveluiden valtionosuuksia ei leikata mutta aikaisempien vuosien leikkaukset ja indeksitarkistusten puuttuminen heikentävät kyllä kuntien rahoituspohjaa. Lisäksi perusopetuksen ryhmäkoon pienentämiseen tarkoitettu määräraha 30 miljoonaa poistuu, kuten myös yleissivistävän koulutuksen laadun parantamiseen osoitettu 15 miljoonan avustus. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitusohjelman kärkihankkeella uudistetaan laatua kouluissa eli oppimisympäristöä ja pedagogiikkaa ja edistetään opetuksen digitalisaatiota.

Valiokunta on myös tyytyväinen siihen, että Liikkuva koulu -ohjelma laajenee valtakunnalliseksi hankkeeksi. Olemme myös kiinnittäneet valiokunnassa huomiota turvapaikanhakijoiden voimakkaaseen kasvuun, ja uudistukset, jotka hallitus tuo, ovat hyviä. Täydentävään talousarvioesitykseen sisältyy lisävoimavaroja perusopetukseen valmistavaan opetukseen ja myös muutos, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksessa voidaan myös väliaikaisesti huomioida perusopetukseen valmistavan koulutuksen rahoitusta niistäkin oppilaista, jotka opiskelevat lyhyemmän aikaa.

Lisäksi todetaan kerhotoiminnasta, että koululaisten kerhotoiminnan rahoitus on ensi vuonna 2,9 miljoonaa euroa, mikä on 4,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin tänä vuonna. Tämä on valitettavaa. Valiokunta lisää momentille 4 miljoonaa euroa, joista osoitetaan 2 miljoonaa euroa avustuksena perusopetuksen laadun parantamiseen ja 2 miljoonaa euroa avustuksena kerhotoimintaan. Lisäksi valtionavustusta järjestöille annetaan Suomi-koulujen tukemiseen, Kesälukioseuralle, Kansanvalistusseuran ylläpitämälle Etäkoulu Kulkurille ja kristillisten koulujen kerhotoimintaan.

Arvoisa puhemies! Ammatillisesta koulutuksesta valiokunta toteaa ensinnäkin, että hallitusohjelman kärkihanke, jonka tarkoituksena on uudistaa toisen asteen ammatillista koulutusta, on hyvä, mutta että aikataulu on ongelmallinen, sillä ammatillisen koulutuksen resurssit vähenevät tuntuvasti, 190 miljoonaa euroa jo vuonna 2017, mutta koulutuksen rakenneuudistus tulee voimaan vasta vuoden 2018 alkaessa. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota oppisopimuskoulutuksen ja aikuiskoulutuksen vähenemiseen sekä investointien takuukorotuksen päättymiseen vuonna 2016. Tästä syystä aikuiskoulutuksen momentille 30 valiokunta lisää 100 000 euroa avustuksena Iso Kirja -kansanopiston toiminnan kehittämiseen ja useille neuvontajärjestöille toimintaan lisää tukea.

Arvoisa puhemies! Korkeakoulutuksesta toteamme valiokuntana, että korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen ehdotetaan yhteensä 3,2 miljardia euroa vuodelle 2016, mikä on 8,3 miljoonaa euroa vähennystä kuluvaan vuoteen verrattuna. Säästöt kohdistuvat muun muassa yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja Suomen Akatemiaan. Myös Tekesin avustusvaltuuksia leikataan merkittävästi. Valiokunta on huolissaan siitä, että nämä leikkaukset heikentävät osaamisen perustaa ja pitkäjänteisen ja laadukkaan tutkimuksen edellytyksiä ja vaikuttavat kielteisesti myös tieteellisestä urasta kiinnostuneiden nuorten tulevaisuusnäkyymiin ja mahdollisesti edistävät tutkijoiden hakeutumista ulkomaille. Valiokunta korostaa, että Suomi on tunnettu korkeasta osaamisestaan ja voi tulevaisuudessa selviytyä ja menestyä vain korkeatasoisella osaamisella ja koulutuksella, jolla luodaan pohjaa uudelle kasvulle. Valiokunta pitää kuitenkin hyvänä kärkihanketta, jolla vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi.

Valtion rahoitus yliopistojen toimintaan. Siihen kiinnitimme erityistä huomiota, että momentin määräraha on lähes 80 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen verrattuna. Tästä syystä

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

olemme kuitenkin asiantuntijakuulemisen jälkeen todenneet, että nämä ehdotetut säästöt eivät yksittäisinä toimenpiteinä aiheuta huomattavaa taloudellista riskiä korkeakoulujen toiminnalle, mutta säästötoimien yhteisvaikutus on tuntuva, kun huomioon otetaan jo aikaisempina vuosina tehdyt leikkaukset. Tämän vuoksi korkeatasoinen opetus ja tutkimus pitää pystyä turvaamaan, ja se voidaan tehdä vain uudistamalla rakenteita ja toimintatapoja. Valiokunta kiinnittää myös erityistä huomiota Helsingin yliopiston asemaan ja toteaa, että säästöjä tehtäessä on varmistettava, että yliopistot eivät joudu keskenään eriarvoiseen asemaan rahoituksen suhteen.

Arvoisa puhemies! Vielä ihan lyhyesti taiteesta ja kulttuurista sen verran, että ensinnäkin valiokunta pitää hyvänä, että myös kulttuuri on päässyt kärkihankkeeksi, jolla parannetaan siis taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Muutoin taiteen ja kulttuurin resurssit pienenevät. Säästöt ovat yhteensä 13 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen verrattuna, vaikka kärkihanke on siis 10 miljoonaa euroa, ja sitä kautta hallinnonalan virastojen määrärahatilanne on niukka.

Kiinnitimme samalla tavalla kuin eduskunnan sivistysvaliokunta huomiota audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmän luomiseen, ja sen takia valiokunta esittää omana lausumanaan: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti tarpeen sekä lainsäädännölliset ja rahoituskelliset edellytykset kilpailukykyisen av-alan tuotantokannustinjärjestelmän kehittämiseksi Suomeen."

Lisäksi vielä museoille laitetaan vähän määrärahaa ja käyttöoikeuskorvauksiin lainauskorvausten nostamiseen, ja sitä koskee sitten myös lausumaehdotus.

Lopuksi totean liikuntatoimesta, että liikuntabudjettiin ei kohdistu säästötoimia, ja totean myöskin nuorisotoimen osalta, että iso kysymys valiokunnan käsittelyssä oli nuorisotakuu ja siihen kohdistuvat riittävät voimavarat. Tältä osin valiokunta lisää tuolle momentille 4 miljoonaa euroa.

14.27 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Käytän tilaisuuden hyväkseni ensin kiittääkseni eduskuntaa hyvästä yhteistyöstä. Aika on meille kaikille ollut vaikea, ja jos tätä vuotta jotenkin kuvailisi, niin voisi ainakin kuvailla niin, että on ollut vaikea ja yllätyksellinenkin vuosi. Tähän vuoteen kun lähdettiin, niin tiedettiin, että taloudellinen tilanne on tiukka, mutta se, mitä emme tienneet vielä silloin, oli se, että tämä turvapaikanhakijatilanne tulee viemään aikaamme huomattavan paljon ja vaatii meiltä uudenlaista ajattelua ja myöskin uudenlaista asennetta.

Ensi vuodelle voimme ennustaa haasteita myös liittyen vähän samoihin asioihin eli taloudellisen tilanteen vaikeuteen, toisaalta tähän turvapaikanhakijatilanteeseen vastaamiseen, ja ensi vuosi tulee olemaan iso vuosi sen kannalta, millä tavalla Suomeen tulleet ja turvapaikan saavat pystytään integroimaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja millaisilla koulutukseen liittyvillä ratkaisuilla voidaan turvata se, että jokainen saa asialliset polut ja toimivat polut työelämään ja osaamista, jolla pystyy rakentamaan omaa tulevaisuuttaan. Se haastaa toisaalta maahanmuuttajaväestöä eli niitä tulijoita kuin myöskin sitten meidän koulutusjärjestelmäämme ja meitä kantasuomalaisia löytämään näihin haasteisiin ratkaisuja.

Mutta budjetista: Tätä rakennettaessa lähdemme siitä, että korkea sivistystaso, laadukas varhaiskasvatus ja maksuton ja maailman paras koulutus ovat tulevaisuudessakin meidän yhteiskuntamme perusta ja että Suomi voi selvitä vaikeasta tilanteesta ainoastaan siten, että uskomme osaamiseen ja sivistykseen ja vaikeista leikkauksista huolimatta lähdemme roh-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

keasti uudistamaan suomalaista koulutusjärjestelmää vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeisiin entistä paremmin ja uudistamaan tätä suomalaista yhteiskuntaamme.

Strategisen hallitusohjelman avulla uudistamme suomalaista koulutusta useilla uudistuksilla ja vauhditamme pysyviä muutoksia 300 miljoonan euron kasvupanostuksilla seuraavan kolmen vuoden aikana tukemaan osaamis- ja koulutustason nousua ja parempia oppimistuloksia. Jatkossakin jokaiselle lapselle taataan oikeus pedagogiseen varhaiskasvatukseen 20 tuntia viikossa, vaikka joudumme tässä tulevassa budjetissa tekemään myöskin säästötoimenpiteitä ja keventämään kuntien normitusta varhaiskasvatuksen osalta. Pidämme tärkeänä sitä, että vaikka joudumme kasvattamaan lasten ja aikuisten suhdelukua yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä varhaiskasvatuksessa, niin kaikkein pienimpien eli alle 3-vuotiaiden lasten ryhmäkokoja ei kasvateta. Lisäksi on käynnistymässä ensi vuonna varhaiskasvatuksen kehittämisohjelma, johon on määrärahoja, ja valiokuntakin kiitti siitä, että 120:llä pystytään nostamaan lastentarhaopettajien koulutusmäärää, mikä pitkällä tähtäimellä varmasti vaikuttaa positiivisesti varhaiskasvatuksen laadun kehittymiseen.

Lisäksi osana julkisen talouden sopeuttamistoimia päivähoitomaksuja sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja korotetaan kuntien talouden vahvistamiseksi. Tähän liittyvät esitykset ovat tulossa eduskunnalle vielä ennen ensi syksyä.

Vuoden 2016 talousarvioesitykseen sisältyvällä kärkihankerahoituksella uudistamme suomalaista peruskouluamme tulevaisuutta varten. Se tulee tapahtumaan vahvistamalla uutta pedagogiikkaa, uusia oppimisympäristöjä ja digitaalista oppimista ja rakentamalla semmoista polkua, jolla suomalainen peruskoulu uudistuu ja pysyy maailman kärjessä ja tuo rohkeasti meidän lapsillemme ja nuorillemme sellaisia uusia taitoja ja sellaista uutta osaamista, jolle on käyttöä tulevaisuuden työmarkkinoilla, missä varmasti korostuvat esimerkiksi monenlaiset ajattelun taidot, kriittisen ajattelun taidot, sosiaalisen vuorovaikutuksen taidot, laajojen kokonaisuuksien hallitseminen ja myös digitaaliset taidot, jotka ovat luku- ja kirjoitustaitoon verrattavissa oleva osa tulevaisuuden yleissivistystä. Uudet opetus-suunnitelmat otetaan käyttöön peruskouluissamme ensi syksynä, ja kärkihankkeemme osuu sitä kautta ajallisesti erinomaisesti ensi vuoteen.

Ammatillisessa koulutuksessa olemme käynnistäneet yhtenä kärkihankkeena toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin, jossa uudistetaan oikeastaan koko meidän toisen asteen ammatillinen koulutus osaamisperusteisemmaksi, opiskelijälähtöisemmäksi kokonaisuudeksi. Siinä uudistetaan niin lainsäädäntö, ohjaus, rahoitus, toimintatavat kuin vapaaehtois pohjalta myöskin järjestäjäverkko, ja se tulee olemaan aivan keskeinen, iso haaste ensi vuodelle, kun sitä uutta mallia rakennetaan. Tähän toivon tietysti eduskuntaa myöskin tervetulleeksi mukaan. Lisätään yksilöllisiä opintopolkuja ja työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja vastataan tulevaisuuden haasteisiin. Myös tämä turvapaikanhakijatilanne tulee ottaa ammatillisen koulutuksen reformia suunniteltaessa erityisesti huomioon.

Korkea-asteella (Puhemies koputtaa) tavoitteena on edistää korkeakoulujen profiloitumista ja saada selkeämpi työnjako, tiivistää keskinäistä yhteistyötä ja tiivistää yhteistyötä myös tutkimuslaitosten kanssa. Koulutusviennin esteitä on jo purettu ja puretaan, kiitos eduskunnalle siitä. Jatkamme kaikilla koulutusasteilla tätä työtä. Osaamista kootaan kilpailukykyisemmiksi keskittymiksi (Puhemies koputtaa) ja niin edelleen, ja on monia muita asioita. Kulttuurin puolesta voisin puhua ehkä seuraavissa puheenvuoroissa, jos puhemies siihen tilaisuuden antaa.

Mutta vielä kerran kiitoksia, ja toivon, että voimme käydä rakentavaa ja hyvähenkistä keskustelua niistä haasteista, joita meillä ihan selkeästi ensi vuodelle on.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrymme debattivaiheeseen. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.33 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Samantyyppisiä havaintoja edustaja Kiuru esitteli tuossa kuin mitä valiokunta oli omaan lausuntoonsa aiemmin ottanut. On totta, että säästövaikutukset näkyvät ja kuuluvat tuolla kentällä, se hän on ihan selvä. Haastavia aikoja elämme, samaan aikaan kun kuitenkin myös paljon positiivista eri puolilla tapahtuu, ei sitäkään sovi unohtaa.

Jotenkin kaipaisin sitä, että ottaisimme tässä koulutuskeskustelussa myös katsetta vähän pidemmälle. Kun juttelee paljon opettajien kanssa ja kiertää tuolla eri puolilla Suomea, niin vaarana on se, että se keskustelu on pelkästään siinä päivässä ja niissä säästöissä, niin kuin se usein on. Mitä ajattelette, ministeri, siitä, että mentäisiin vähän eteenpäin tässä keskustelussa ja katsottaisiin myös tuon vuoden 2019 yli? Suomalaisessa koulutuskentässä nimittäin on isoja haasteita, työelämä muuttuu. Meidän näköalamme ei tulisi olla pelkkä näivettymisen näköala, vaan tulisi uskaltaa katsoa myös vähän pidemmälle. Uskon, että tässä olisi paikka jopa parlamentaariselle työlle nyt, kun kesu-suunnitelmaa ei ole enää olemassa eikä koulutuksesta pystytty pitempiä linjoja katsomaan yhdessä. Uskon, että vuoden 2019 jälkeistä elämää ja sen jälkeisiä isoja ratkaisuja (Puhemies koputtaa) olisi tarvetta katsoa yhdessä. Mitä ajattelette tästä?

14.35 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin Suomi menestyy, osaamisella ja innovatiivisuudella. Selvää on, kuten varapuheenjohtajakin totesi, että katseen täytyy olla myöskin yli hallituskausien ja koulutuksessa me rakennamme yli sukupolvien, niin että siltä osin on varmasti syytä olla tämäntyyppinen yhteinen pohdiskelu, millainen se tulevaisuuden koulutusjärjestelmä on ja minkälaisia tavoitteita tulee asettaa. Sinänsä on hyvä tilanne jo tällä hetkellä, että vaikka meillä on ikäviä säästöjä ja ne eivät ole kenellekään helppoja, niin samaan aikaan meillä on myöskin sitä tulevaisuuden rakentamistyötä: kärkihankkeet, joissa 300 miljoonaa kohdennetaan tarkasti sellaisiin kohteisiin, jotka sitten tuottavat tulevaisuudessa entistä parempaa. Ministerikin mainitsi koulutusviennin. Sekin on yksi hyvä esimerkki siitä, joka kohdentuu sinne tulevaisuuteen, noin viiden vuoden päähän, jolloin toivoaksemme näemme sitten siellä jotain uutta, (Puhemies koputtaa) uusia työpaikkoja.

Nostan tässä lopuksi (Puhemies koputtaa) opettajien täydennyskoulutuksen ja 50 miljoonan panostuksen siihen.

14.36 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se nyt on pakko todeta, että opetus- ja kulttuuriministerillä on kauniita sanoja, mutta kun ne ovat täysin ristiriidassa jopa tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön kanssa. Tännehan on muun muassa kirjattu näin, että valtiovarainvaliokunta tuo esille huolen siitä, miten koulutukseen ja tutkimukseen tehdyt mittavat leikkaukset vaikuttavat pitkällä aikavälillä osaamisen tasoon. Siis ne vaikuttavat lyhyellä aikavälillä, mutta ne vaikuttavat myöskin pidemmällä aikavälillä, ja suoraan sanoen olisin kyllä toivonut, että kun hallitus nyt on joitakin esityksiään perunut ja pakittanut, niin myöskin näitten koulutussäästöjen suuruusluokan huomioiden olisi näitä säästöjä ja leikkauksia nyt ainakin kohtuullistettu. Sosiaalidemokraa-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tit tulevat esittämään (Puhemies koputtaa) niiden tilalle lisämäärärahat, jotta tällaista ei pääse tapahtumaan.

14.37 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella epäkiitollinen tehtävä, uskon niin, olla tällä hetkellä opetusministeri, niin että täytyy sanoa, rouva ministeri, voimia teille tähän vaikeaan tehtävään tällä hetkellä. Ankarat säästövaateet ja -vaatimukset (Touko Aalto: Vaihtoehtoja on!) ovat yhtäältä äärellä, ja toisaalta on myös niin, että 70-luvun alusta lähtien opetusministeriössä on ollut kaksi ministeriä ja nyt joudutte yksin kantamaan vastuuta koko sektorista. Ei tämä teille helppoa ole. Monenlaiset haasteet ovat, mutta kun tässä näitä valitusvirsiä sinänsä ihan perustellusti esitetään, niin muistetaan kuitenkin, että on hyviä asioita, joita koulutuksen kenttä on odottanut, esimerkiksi Eta-alueen ulkopuolelta tulevien lukukausimaksut.

Mutta kysyisin ministeriltä, kun 2000-luvun alussa oli aikuiskoulutuksen parlamentaarinen työryhmä: (Puhemies koputtaa) olisiko nyt aika tälle jälleen?

14.38 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin on syytä kiitellä ministeriä juuri julkistetusta HundrED-hankkeesta, joka tähtää globaalisti koulutuksen tulevaisuuteen, kerää sata hienoa hanketta. Tämä on maailmanlaajuisesti tosi merkittävä. Hienoa, että se lähtee Suomesta, ja hienoa, että opetus- ja kulttuuriministeriö on myös siinä mukana.

Mutta sitten, kun katsotaan näitä leikkauksia, niin minun mielestäni on tärkeätä katsoa niitä nimenomaan heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kautta. Vasta silloin me ihan oikeasti ymmärrämme, mitkä ovat näiden ikään kuin ne suurimmat, pahimmat vaikutukset, mitkä ovat ne isoimmat riskit, mitä me voimme ottaa. Jos me katsomme subjektiivista päivähoitoa ja siellä niitä perheitä, jotka ovat heikoimmassa asemassa, niin miten on nyt, kun me rupeamme arvottamaan sitä tai ikään kuin se täytyy hakea, riittävätkö näiden perheiden syyt tulevaisuudessa? Tai kuka on se taho, joka sen määrittää, tai kuka on se taho, joka sanookin yhtäkkiä jollekin perheelle, että enää teidän perusteenne eivät riitä? Ja mitkä ovat mahdollisesti sen seuraukset? Tai kun me luomme tällaisen kynnyksen, niin myös helposti tapahtuu se, että ihminen (Puhemies koputtaa) rupeaa vähättelemään mahdollisia perheen sisäisiä ongelmia, nostaa sitä kynnystä, venyttää omaa jaksamistaan, (Puhemies koputtaa) ja taas me luomme sinne tällaisen riskityhjiön. Nämä ovat asioita, joita täytyisi (Puhemies koputtaa) uskaltaa vielä syvemmin valmistella.

14.39 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ollut vaikea ja rankka syksy varmasti meille kaikille. Huomionarvoista on mielestäni, että tämän syksyn aikana perustuslakivaliokunta on muutamaaan otteeseen vaatinut, että hallitus tekee kokonaisselvityksen siitä, miten kaikki eri leikkaukset vaikuttavat lapsiin, opetukseen ja mahdollisuuksiin ylipäätään ylläpitää lakisäateistä toimintaa. Tämä on tapahtunut, kun sivistysvaliokunta on käsitellyt varhaiskasvatustakia ja yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin kohdistuvia leikkauksia ja muita heikennyksiä. Voidaan siis todeta, että nyt liikutaan äärirajoilla leikkauksien suhteen. Enää ei voida leikata ilman, että luovutaan jostain sisällöstä. Minun mielestäni tämä on se johtopäätös, mikä on (Puhemies koputtaa) vedettävä perustuslakivaliokunnan kannanotoista.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

14.40 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eittämättä, — katsoo sitten punaisten silmälasien takaa taikka mitenkä hyvänsä — tässä on kyllä semmoinen ideologinen kaiku, että juuri heikommassa osassa olevien lasten mahdollisuudet kouluttautua niin, että koko tällä kansallisella aivokapasiteetilla pystyttäisiin tuottamaan sitä hyvinvointia, heikkenivät. Korkeakoulutuksen, tutkimuksen ja kehityksen kannalta, mikä on meille erityisen tärkeää, tämä linjaus, minkä hallitus on ottanut, kyllä eittämättä sotii sitä vastaan, että me olemme se kansakunta, joka omin voimin pystyy tuomaan ja luomaan kehitystä niin, että meillä koulutuksen kautta saadaan erityisiä mahdollisuuksia. Ja täytyy kyllä muistuttaa, että kyllä valiokunnan mietinnössä, niin kuin edustaja Gustafsson sanoi, on vakava huoli, ja se on kyllä ristiriidassa nyt ministerin omien puheenvuorojen (Puhemies koputtaa) kanssa.

14.42 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy myöntää ihan täältä hallituksenkin puolelta, että ei mikään kovin helppo syksy ole ollut — uskon, ettei ministerilläkään. Myös minä kovasti toivotan voimia sinne ministerillekin näihin tehtäviin.

Mutta hyviäkin asioita on. Esimerkiksi tämä osaamisen ja koulutuksen kärkihanke, 300 miljoonaa euroa, käsittää muun muassa uusien oppimisympäristöjen kehittämisen ja digitaalisen materiaalin lisäämisen peruskouluihin. Tästä on Suomessa erittäin hyvänä esimerkkinä Savonlinnan harjoittelukoulu, jossa jo seitsemän vuotta sitten otettiin iPadit käyttöön. Siellä oppilaat ovat siirtyneet passiivisesta kuluttajasta aktiivisiksi tuottajiksi, ja siellä mediakriittisyys on myös erittäin tärkeä arvo ja osa koko koulutyötä. Tällaisia hyviä malleja Suomessa on paljon, (Puhemies koputtaa) ja nämä pitää vain ottaa koko Suomeen käyttöön, niin kuin tämä on Savonlinnasta jo levinnyt.

14.43 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tässä pääluokassa nyt pitää, arvoisat hallituspuolueet, nostaa kissa pöydälle. Nyt on nostettava se kissa pöydälle (Eero Lehti: Ei kun seinälle!) ja tunnustettava, että nämä koulutussäästöt ovat yksi pahimpia asioita, mitä hallitus tässä omassa esityksessään tekee. En ole kuullut yhdenkään ekonomistin, en yhdenkään taloudellisen tutkimuslaitoksen — puhumattakaan opetusalan ammattilaisista tai perheistä — puolelta, että kukaan ymmärtäisi sitä, miksi koulutuksen laatua ollaan näin rankasti heikentämässä.

Ja edustaja Gustafssonin tavoin minä toivon ja jopa edellytän... Kun hallituksella on ollut näitä katumisviikkoja, jolloin on peruutettu huonoja, hölmöjä esityksiä, niin nämä koulutusleikkaukset ovat nyt sellaiset, missä hallituspuolueiden täytyy kerta kaikkiaan ottaa takapakkia. Kokoomus, te lupasitte ennen vaaleja — ministeri vielä vaalien jälkeenkin — (Puhemies koputtaa) että koulutuksesta ei leikata. Nyt nämä puheet täytyy lunastaa, (Puhemies koputtaa) arvoisat hallituspuolueet.

14.44 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin totta ja vakava asia se, että nämä OKM:n alalla tehdyt leikkaukset ovat erittäin kipeitä. Siksi me valtiovarainvaliokunnassa teimme lausuman, joka edellyttää, että näiden säästöjen vaikutuksia on tiukkaan seurattava. Siksi kokoomuksen eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuorossa todettiin, että jos jossakin on liikkumavaraa, niin silloin tässä koulutuksen osalta hallituksen on todellakin katsottava, ettemme syö sitä koulutuksen laatua ja tutkimuksen laatua, vaan rakenteellisia uudistuksia on todellakin vietävä eteenpäin.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Pidän merkittävänä sitä, että me valtiovarainvaliokunnassa ikään kuin pelastimme perusopetuksen ryhmäkokorahat. Me yhdistimme kaksi momenttia ja totesimme, että näitä rahoja voi myös käyttää opettajankoulutukseen, ja lisäsimme tähän perusopetuksen laadun kehittämiseen 2 miljoonaa euroa. Kerhoihin tuli 2 miljoonaa euroa niin, että olisi mahdollista, että jokaisella lapsella olisi harrastus läpi peruskoulun, ja myös työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön tuli lisää määrärahoja. Olennaista on se, että jokainen lapsi saa hyvän perusopetuksen ja (Puhemies koputtaa) perusopetuksen laatua jatkuvasti kehitetään.

14.45 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juuri kuten edustaja Sarkomaa sanoi, näin lisäsimme tiede- ja sivistysjaostossa perusopetuksen määrärahoja, myöskin nuorisotakuuseen liittyviä määrärahoja. Todellakin, säästöt koskevat kaikkia suuria pääluokkia, ja minä itsekin hyväksyn sen, koska emme voi nuorten ja lasten piikkiin enää Suomessa näin valtavia velkamääriä tehdä.

Mutta on totta, että me olemme joutuneet jaostossa ja valiokunnassa kipuilemaan näiden säästöjen kanssa. Sen takia on tärkeätä, että todella, kun tässä ovat myöskin nämä kärkihankkeet, jotka eivät säästöjä korvaa mutta ovat sinällään tärkeitä, tällä tavalla seurataan säästöjä nyt erittäin tarkasti. Voitteko te, ministeri, ikään kuin manuaalisella ohjauksella nyt katsoa näitä säästöjä, esimerkiksi kohdistumista toisen asteen opetukseen suhteessa näihin uudistuksiin, jotka sinällään ovat tarpeellisia, että tässä minimoitaisiin nämä haitalliset vaikutukset, toisaalta hyödynnettäisiin hyvät vaikutukset? (Puhemies koputtaa) Me voimme saada eurosta enemmän, se meidän pitää tehdä.

14.46 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on viime aikoina viestittänyt, että jos jostain löytyy pelivaraa, se pitää käyttää koulutukseen. (Eduskunnasta: Löytyi jo!) Tämä hallitus on alkukautensa aikana perunut... Mikään hallitus aikaisemmin ei ole perunut niin montaa päätöstä kuin tämä hallitus. (Hälinää) Veropakolaisten armahduslaki, eläkeläisten asumistuki, ylityö- ja sunnuntaikorvaus, junaliikenteen leikkauksissa on peräännytty, hallintarekisteri viimeksi. Näin lyhyessä aikataulussa lista on todella, todella pitkä.

Arvoisa puhemies! Lista, jonka hallitus on alkukautena perunut puolessa vuodessa, on todella niin pitkä, ettei kaikkea ehdi käydä läpi. Mutta on yksi sektori, jossa hallitus ei ole perunut yhtään päätöstä, ja se on nimenomaan tämä sivistys ja koulutus. Te olette pitäneet järkevästi kiinni pienten lasten ryhmäkokojen kasvattamisesta, koulujen ryhmäkokojen kasvattamisesta. Arvoisa opetusministeri, mitä se kertoo tämän hallituksen arvoista?

14.47 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei tämä hallitus ainakaan ole vielä täällä salissa omia esityksiään vastaan äänestänyt, niin kuin edellinen hallitus toimi, (Olavi Ala-Nissilä: Tekikö näin?) niin että siinä mielessä eteenpäin on menty. Aika paljon on myös tehty päätöksiä lyhyessä ajassa, ja sen takia valiokunta on vaatinut, että niitä seurataan, ja näin myös jaosto totesi.

Edustaja Myllykoskelle ehkä haluaisin sanoa siitä, että onneksi meillä kuitenkin vielä on lähtökohdista riippumaton koulutus, ja siinä peruskoulu on yksi aivan keskeisimpiä helmiä, ja sitä pitää meidän vaalia myöskin tulevaisuudessa. Hallituksista riippumatta on kuitenkin olemassa sellaisia piirteitä, että tuo periaate on monelta kohdalta tulevaisuudessa vaarassa, ja se on yksi lisäperustelu sille, että näitä asioita meidän on, ilman muuta, yhdesä pohdittava ja katsottava myös vähän kauemmaksi.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Erityisen tyytyväinen, puhemies, olin siihen, että tuo asia, joka oli täällä lähete keskustelussa keskeisemmin esillä, eli nuorisotakuuraha, (Puhemies koputtaa) myöskin nyt näkyy etsivän nuorisotyön rahoituksen lisäämisen muodossa.

14.48 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä koulutusleikkaukset ovat tosi valitettavia, ja ei näitä kukaan halua tehdä, yksikään hallitus, (Krista Kiuru: Ei ole pakko tehdä!) mutta on syytä muistuttaa sosialidemokraatteja siitä, että viime hallituskaudella teidän ministereidenne toimesta, ministeri Gustafssonin ja Kiurun aikana, koulutuksesta leikattiin 1,5 miljardia euroa, 1 500 miljoonaa euroa leikattiin, (Eduskunnasta: Ja se tuplattiin!) joten se vaikea taloustilanne oli myös silloin. Ja nytten me joudumme, ikävä kyllä, jatkamaan tätä samaa linjaa, koska taloustilanne on mennyt huonompaan suuntaan edellisen hallituskauden toimenpiteiden johdosta.

Mutta se, mikä tässä on hyvää, on se, että tämä hallitus kuitenkin nyt ottaa huomioon kolmannen sektorin toiminnan ja järjestöt. Sinne laitetaan nytten hyvin paljon rahaa, jotta voidaan tavoittaa hädässä olevia henkilöitä. Tämä työpajojen ja etsivän nuorisotyön 4 miljoonan euron lisäys ja kerhotoiminnan 2 miljoonan lisäys on erinomainen toimenpide, puhumattakaan siitä, että yhteisöt ja järjestöt saavat 1,1 miljoonaa euroa rahaa. Siinä mielessä kyllä hallitus näkee tämän hädän, mikä kentällä on, (Puhemies koputtaa) ja me haluamme sinne panostaa määrärahoja myös jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, jaoston puheenjohtaja Kiuru.

14.49 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on hyvä, että käydään koulutuspolitiikasta keskustelua, koska kun me menetimme noin 10 000 työpaikkaa Nokian rakennemuutoksen tuloksena, niin kyllä ministeriautot suhasivat ja miettivät, mistä nämä työpaikat luodaan uudelleen, mutta nyt kun me olemme menettämässä tuhansia työpaikkoja, joidenkin arvioiden mukaan yli 10 000 työpaikkaa koulutuksen parissa näiden säästöjen vaikutuksesta, niin yhtään ministeriautoa, ei opetusministerin mutta ei myöskään työministerin autoa, ole missään käynyt pahoittelemassa näitä säästöjä. Siitä minä olen todella pahoillani, ja sen takia tämän valiokunnan mietintöön sisältyy myös useita vastalauseita sivistyksen ja tieteen alalle. Sen takia minusta on oikein todeta, että jos viime kaudella säästettiin noin 13 miljoonaa Helsingin yliopistolta, tämä hallituspohja säästää 100 miljoonaa. Siksi mittaluokka on aivan toinen. Ja nyt on tärkeätä kysyä opetusministeriltä: miksi tehtiin lisäsäästöjä niiden säästöjen päälle, joita kaksi muuta hallituspuoluetta kovasti kritisoi? Ja niin kuin itsekin olette todenneet, koulutuksesta ei olisi pitänyt enää leikata. Miksi näitä säästöjä tehdään? (Puhemies koputtaa) Kun me emme näitä tekisi, niin miksi te sitten teette?

14.51 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosien saatossa olen varmaan palkannut useita satoja akateemisen loppututkinnon suorittaneita, ja joka vuosi keski-ikä on vain noussut. Vastavalmistuneiden keski-ikä on Suomessa 3—4 vuotta korkeampi kuin Euroopassa. Läpi yliopiston tai korkeakoulumaailman pääsee yllättävän moni, kun vain jaksaa istua. Yliopisto saa siitä palkkion, mutta välillä tuntuu, että yliopistoa voisi palkita vain niistä, jotka suorittavat opinnot "säädettyssä ajassa". (Touko Aalto: Niinhän se menee!)

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

14.51 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lehdelle tiedoksi: näin se juuri on. On hyvä päivittää tiedot.

Tässä salissa on monta kertaa todettu, että koulutusleikkaukset ovat ikävä asia, välttämätön asia ja pakkoasia. Tässä salissa on pari päivää sitten todistettu, että esimerkiksi nämä kilometrikorvaukset eivät ole syksyn suurin valhe eivätkä humpuukia, vaan niillä voitaisiin saada 140 miljoonan euron säästöt plus se 58 miljoonaa, minkä meidän vaihtoehto lisää. Tämä on nimenomaan laskettu eduskunnan tietopalveluiden kautta. Oletteko valmis ottamaan sen ansiottoman verohyödyn, laittamaan ne koulutukseen ja perumaan näitä koulutussäästöjä? Teille on tarjottu vaihtoehto. Otatteko te mieluummin ansiottomasta verohyödyistä ja korvaatte koulutussäästöjä? Toivoisin kerrankin vastauksen tähän asiaan.

Toinen asia, mitä olen sivistys- ja tiedejaostossa ja valiokunnassa ihmetellyt: nämä nuorisotakuurahat. Mikä on päivän numero, kun on ollut VM:n numero, TEMin numeroita, (Puhemies koputtaa) budjettikirjan numeroita? Paljonko sinne ladataan rahaa?

14.52 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt täytyy sanoa oppositiolle, erityisesti vihreille, että kovin ovat riittoisat nuo teidän kilometrirahat. Te tarjoatte tuota samaa sanaa, samaa lausetta perumaan ja korvaamaan kaikkia säästöjä, joita hallitus tekee. (Touko Aalto: Ei ole totta!) Kun olen kovin tarkkaan teidän vaihtoehtobudjettinne katsonut erityisesti koulutuksen osalta, niin se on hyvin epäselvä ja kestävä. Jos te oikeasti olisitte koulutuksen puolella niin vakavasti kuin täällä puhutte, niin toivon, että teillä olisi ollut aito vaihtoehto. Me olisimme sitä katsoneet, jos se olisi kylläkin löytynyt.

Totta on, että hallitus on tiettyjä päätöksiä perunut, mutta enemmän on saatu asioita eteenpäin. Ehkä tämä on ollut hieman ikään kuin letkajenkkaa, että yksi eteen, yksi taakse, mutta kolme on menty eteenpäin. Ja tärkeää on, että toimia tehdään. Todella vastuutonta olisi se, jos emme sopeuttaisi talouttamme. Se osuisi kaikkein eniten tuleville sukupolville, nykyisille päiväkodissa ja peruskoulussa oleville. (Puhemies koputtaa) Eli vastuullista on se, että myöskin säästöjä tehdään.

14.54 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kyllä aika varma, että edustaja Sarkomaa ja ne sivistysporvarit, joita tässä salissa vielä on jäljellä, puhuivat toisella tavalla, jos he eivät joutuisi puolustamaan hallituksen politiikkaa koulutuspolitiikan osalta, joka on yksinkertaisesti huono, mutta te sitä yritätte puolustaa.

Haluan sanoa, että vihreiden vaihtoehdossa ajatus on se, että koulutuksessa tehdään uudistuksia: me uudistamme peruskouluja, me uudistamme toista astetta ja korkeakouluja, mutta ne rakenteiden muuttamisesta tulevat säästöt menisivät koulutuksen laadun parantamiseen, tutkimuksen parantamiseen, ryhmäkokojen pitämiseen pieninä, että varmistettaisiin, että koulutuksen taso nousisi ja (Puhemies koputtaa) että koulupudokkuus vähenisi.

Ja teidän vaihtoehdossanne te olette ensiksi päättäneet hallitusneuvotteluissa todella hurjat ja kovat leikkaussummat ihan pelkästään budjettikirja edellä, katsoneet lukuja ja todenneet, että olisi kivaa leikata näin, meillä on tällainen ylätavoite, ja leikataan nyt koulutuksesta, kun muualta ei keksitty. (Välihuutoja — Sari Sarkomaa: Ei ole kiva leikata!) Se on huonoa politiikkaa, se säästää lapsilta, ja se leikkaa tulevaisuudesta. Ikinä ei ole Suomi noussut sillä, että tutkimuksesta, tuotekehityksestä ja korkeakouluista leikataan yhden vuoden aikana 88 miljoonaa euroa. (Puhemies koputtaa) Saisitte hävetä.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

14.55 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtmanille muistuttaisin, että viime hallituskaudella te suunnittelitte päivähoito-oikeuden rajaamista ja ryhmäkokojen kasvattamista mutta luovuitte siitä, koska te olitte kytkeet sen kotihoidon tuen pakkokiintiöintiin ja se olisi maksanut 100—150 miljoonaa eikä säästännyt niin kuin tavoite oli.

Arvoisa puhemies! Tutkimus eli "puulla ja päällä menestykseen": tutkimusrahoituksen kohdalla toivoisin, että ministeriö ja ministeri helpottaisivat ja selkeyttäisivät näitä hakuprosesseja. Siitä tulee koko ajan valitusta. Sillä päästäisiin parempiin tuloksiin, voitaisiin ne rahat tärkeään tarkoitukseen hyödyntää.

Sitten toinen asia. Valiokunta on ottanut kantaa siihen, että pitäisi päivähoiton maksun kaltaisiin tuloihin sidottuihin maksuihin olla menossa. Mikä on ministeriön ja ministerin kanta tähän? Sillä saataisiin sitä tulopohjaa, ja se olisi vielä kaiken lisäksi oikeudenmukaista.

Sitten viimeisenä, arvoisa puhemies: Meillä on tänä päivänä edelleen se ongelma, että meillä on avoimia työpaikkoja, meillä on yli 400 000 työtöntä, tämä kohtaanto-ongelma. Toivon, että siihen myöskin nyt sitten opetus- ja kulttuuriministeriössä kiinnitetään huomiota. Ja sellaistaakin koulutusta on, jolla voidaan sitten (Puhemies koputtaa) ammattitaitoa päivittää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Annan keskustelun tämänhetkisen luonteen vuoksi puheenvuoron nyt toistamiseen edustaja Niinistölle.

14.56 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella tosiaan harkittiin sitä, voisiko päivähoito-oikeutta rajoittaa, ja vihreiden vaatimuksista siihen tuli se, että selvitetään, onko se ylipäättään taloudellisesti järkevää. Todettiin, että se ei ole edes taloudellisesti kannattavaa, koska se lisää byrokratiaa, ja päädyttiin siihen, että sitä ei tehdä. Tämä hallitus ideologisista syistä halusi tehdä tämän leikkauksen, vaikka se varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden mielestä on haitallista lasten kehitykselle, heikentää pedagogisia valmiuksia juuri niitten lasten kehittämisen osalta, jotka tarvitsevat eniten tukea: maahanmuuttajanuoret, sellaisissa perheissä elävät nuoret, joissa tuki on heikompaa. Ja sitten tämä byrokratia aiheuttaa niitä ongelmia kunnissa, että todelliset säästöt jäävät tulematta. Toivoisin, että hallitus tässäkin asiassa luottaisi tutkittuun tietoon ja jättäisi tekemättä huonoja päätöksiä. Minä olen kyllästynyt siihen mantraan, että on pakko tehdä ikäviä päätöksiä. (Touko Aalto: Ei ole pakko!) No, ei ole pakko tehdä huonoja päätöksiä. Tyhmät päätökset ovat tyhmiä, vaikka olisi vaikeat ajat, ja erityisesti juuri silloin.

14.57 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Säästöjäkin voidaan tehdä monella tapaa. Palaan tähän, kun vasemmisto nosti esille, että vähävaraisilta otetaan. Esimerkiksi iltapäivätoiminnan osalta todettiin, että siellä pitää olla maksutonta, jotta vähävaraiset pääsevät osallistumaan. Maahanmuuttajien osalta, kun puhutaan varhaiskasvatuksesta, meillä on todettu se myös hallituksen esityksessä, että ne, joilla on sosiaalisia tarpeita — otetaan vaikka maahanmuuttajat, jos löytyy peruste — ovat silloin oikeutettuja pidempään aikaan varhaiskasvatuksessa. Kysymys on se, osataanko säästöt tehdä taiten ja myös oikeudenmukaisesti (Touko Aalto: Ei osata!) samaan aikaan rakentaen myös tulevaisuutta, jota tehdään 300 miljoonalla eurolla kärkihankkeiden kautta, samaan aikaan tulevaisuutta rakentaen ja myöskin taiten tehdä säästöjä.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

14.58 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus hehkuttaa kovasti näitä kärkihankkeita, eikä minulla ole mitään niitä vastaan. Mutta hyvätkään kärkihankkeet eivät auta, jos perustoiminnoilta viedään resurssit pois. On erittäin suuri ristiriita siinä, että suurimpaan osaan koulutuksen kärkihankkeita ei ole lainkaan rahoitusta ja samaan aikaan perusrahoitusta vähennetään. Kärkihankkeiden nimissä tuntuu siltä, että hallitus naamioi nämä leikkaukset kehittämiseksi ja uudistamiseksi, mutta kyllä jokainen pystyy ymmärtämään, että jos perusrahoitukseen kohdistuvat valtavat säästöt toteutuvat, ne vievät pohjaa pois myös kehittämiseltä. Monet kotimaiset ja kansainväliset asiantuntijat ovat olleet erittäin kriittisiä näitä leikkauksia kohtaan ja todenneet niiden tuhoavan tulevaisuuden kasvua.

Lisäksi, arvoisa puhemies, minusta on kyllä todella huono perustelu, että kun viime kaudella jouduttiin tekemään niitä säästöjä, niin tällä kaudella pitäisi tehdä vielä suurempia säästöjä.

14.59 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Presidentti Kekkonen tapasi joskus siteerata sellaista sanontaa, että "jos jokainen saisi ansionsa mukaan, niin ei kukaan silloin selkäsaunatta selviäisi". Ehkä tärkeämpää kuin nyt kiistellä siitä, kuka on leikannut ja kuinka paljon, on keskittyä siihen, mitä me voisimme tässä koulutuksessa tehdä paremmin. On tietenkin, niin kuin tässä on jo tullut ilmi, meille kaikille koulutusihmisille vaikea tehdä näitä leikkauksia.

Nyt on tarkoitus viedä varsinkin ammatillista koulutusta huimasti eteenpäin ja tehdä historiallinen uudistus toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Olisinkin kysynyt ministeriltä nyt, kun lisätalousarviossa myös lisättiin uudistuksen valmisteluun rahoitusta, missä tilanteessa tämän merkittävän uudistuksen valmistelu on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vaiheessa ministerille puheenvuoron, 3 minuuttia valitsemaltaan paikalta, ja sen jälkeen katsotaan, mitkä kohdat nousevat tarkemmin esille.

15.00 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Siinä mielessä olemme samassa veneessä, että kaikki eduskuntapuolueet ovat joutuneet viime vuosina olemaan mukana siinä, että koulutukseen kohdistuu säästöjä. Edellisellä hallituskaudella ministerit Gustafsson ja Kiuru tekivät valtavan suuria leikkauksia koulutukseen, ja siinä työssä näitä päätöksiä tekemässä oli edustaja Niinistö mukana, oli edustaja Lindtman mukana, (Vasemmalta: Oli myös kokoomus!) oli kokoomus mukana, olivat kaikki puolueet mukana, elikkä tämä on tällainen yhteinen valitettava huoli meillä nyt.

Viime kauteen ero on kuitenkin siinä, että edellisellä kaudella tehtiin leikkauksia, leikattiin sieltä perusrahoituksesta eli sitä perusrahoituspohjaa mutta ei pystytty toteuttamaan rakenteellista kehittämistä, rakenteellisia uudistuksia juurikaan. Minä listasin itselleni: Toisen asteen reformi jäi tekemättä, te äänestitte itse omaa esitystänne vastaan täällä eduskunnassa. Koulutusvienti ei edennyt. Nuorisotakuu hyvistä tarkoituspörstä ja erinomaisesta lähtökohdasta huolimatta Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan ei toiminut, täyttänyt tehtäväänsä. Lukion tuntijakouudistus oli lopulta kunnianhimoton ja aika laimea. Pyrimme nyt korjaamaan tätäkin tilannetta käynnistämällä lukion kehittämisen. Ei tullut digimurrosta peruskouluissakaan, eli aika monta asiaa jäi itse asiassa tekemättä. Koulutusken-
tällä oli pysähtyneisyyden tila viime hallituskaudella.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Se, mitä me nyt teemme, on se, että me aika monella sektorilla ja itse asiassa kaikkialla laitamme Suomen asioita kuntoon. Miksi näitä leikkauksia tehdään? No, siitä syystä, että Suomessa ei talous kasva, ei ole tehty riittävän kunnianhimoisia uudistuksia, velkaannumme, syömme lapsiltamme. Meillä on ihan velvollisuus siihen, että me samaan aikaan, kun laitamme Suomen taloutta tasapainoon, teemme myöskin uudistuksia, joilla rakennetaan tulevaisuuden pohjaa.

Onko tehtäväni opetusministerinä näiden leikkausten keskellä helppo? Voin kertoa: ei ole, mutta siitä huolimatta minä näen aika paljon sellaisia alkuja, jotka kasvaessaan pystyvät uudistamaan meidän koulutustamme uudelle tasolle. Minä uskon, että pidemmällä aikajänteellä tullaan muistamaan se, että me käynnistimme ammatillisen koulutuksen historiallisen reformin. Me teemme kärkihankkeissa, tuomme peruskouluun uutta pedagogiikkaa, uusia oppimisympäristöjä, digitaalista oppimista, tunti liikuntaa päivässä. Me käynnistämme opettajankoulutuksen kehittämisohjelman, me teemme lukion uudistamista kokeilujen kautta, teemme rakenteellista kehittämistä, työnjaon selkeyttämistä, selkeämpien profiilien korkeakoulu-uudistusta, teemme vahvempia osaamiskeskittymiä, rakennamme sitä kautta sellaista tulevaisuuden pohjaa, jota Suomi tässä erittäin vaikeassa tilanteessa tarvitsee. Me voimme keskittyä keskustelemaan yksittäisistä säästöistä, ja tästä salista löytyy jokaiselle tämän hallituksen tekemälle säästöpäätökselle vastustaja kyllä, se on nähty tämän budjettiviikon ja aikaisempien aikana. Mutta se, mistä toivoisin täällä käytävän keskustelua, on se, miten Suomi nousee tästä vaikeasta tilanteesta ja miten uudistamme koulutusta näistä haastavista lähtökohdista tulevaisuuden osaamistarpeita vastaavaksi.

15.03 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä leikkaukset kautta koko tämän koulutuskään aina tuolta varhaiskasvatuksesta yliopistojen opetus- ja tutkimustyöhön syövät edellytyksiä kestävältä talouskasvulta, viennin kehittämiseltä, uusien korkean tuottavuuden työpaikkojen synnyttämiseltä ja elinkaarirakenteen muutokselta. SDP on esittänyt selkeän oman vaihtoehdon vaihtoehtobudjetissaan. Siellä on talouskasvuun, investointiin liittyviä esityksiä. Siellä on näitten perusteettomien leikkausten koulutuksen puoleltakin peruutukset ja siellä on esitetty, millä tavalla velkaa voidaan ottaa vähemmän ja veroastetta korottamatta. Mutta sen lisäksi tämä hallitus tekee todella vakavia virheitä jakaessaan suomalaista yhteiskuntaa, eriarvoistamalla suomalaista yhteiskuntaa jo tuolta nuorista lapsista lähtien. Opetusalan ammattiliitto toteaa, että eniten kärsivät ne, joilla on oppimisvaikeuksia ja heikko kielitaito. Yksittäinen lapsi tai nuori saa osaavan opettajan tukea jatkossakin entistä vähemmän. Myös opetustuntien ja opiskelijapaikkojen (Puhemies koputtaa) määrät vähenevät.

Arvoisa ministeri, (Puhemies koputtaa) te olette eriarvoistamassa Suomea näillä teoillanne.

15.04 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä puutun tässä tuohon aikaisempaan puheenvuoroon. Täällä puhuttiin siitä, jos muistan oikein, että perustuslakivaliokunta on näistä kaikista koulutus- ja varhaiskasvatusleikkauksista todennut, että nyt ei voi enää leikata heikentämällä laatua.

Olen itse perustuslakivaliokunnan jäsen ja haluaisin muistuttaa, että siellä oli useampi lakiesitys koskien yliopistolakeja ja sitten siellä oli varhaiskasvatuksesta. Niistä tehtiin erilaisia pohdintoja, eikä se ihan näin suoraviivaista ollut. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen osalta tilannehan on se, että se on vapaavalintaista kunnalle, ja toisaalta perustuslakivalio-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

kunta totesi, että ensisijainen vastuu hoidosta on vanhemmilla ja yhteiskunta tässä auttaa. Pidimme tärkeänä, että kaikilla lapsilla säilyy tämä 20 tuntia varhaiskasvatusta. Yliopiston rahoituksessa oli taas kysymys yliopiston itsemääräämisoikeudesta ja sen rajoista. Tässä on monta erilaista lausuntoa. Se ei ole ihan kovin (Puhemies koputtaa) suoraviivaista.

15.05 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikassa ainoa laadun tae ei ole rahan lisäys. Me kuulimme tästä asiasta muun muassa tulevaisuusvaliokunnan asiantuntijoita. Me tarvitsemme kipeästi tähän aikaan päivitetyn uuden innovaatiostrategian, jossa pitää tarkastella innovaatioketjun osasia ihan uudella tavalla, löytää uusia työtapoja, uusia yhteistyötapoja ja myös päivittää rahoitusinstrumentteja. Tämä on ihan asiantuntijoiden mielipide, ja minä toivon, että tähän innovaatiostrategian päivitykseen lähdetään ja rahasäkkien lisäys sinne ei ole se ainoa mahdollisuus saada parempaa Suomea nostavaa innovaatiostrategiaa. Se on ihan fakta.

15.06 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikella kunnioituksella ministeriä kohtaan minä toivon, että ministeri on täällä vastaamassa kysymyksiin liittyen ensi vuoden talousarvioon, tämän hallituksen politiikkaan ja nyt tehtäviin päätöksiin eikä puhumassa siitä, mitä ministerit Kiuru ja Gustafsson aikaisemmin ovat tehneet.

On varmasti totta, että koulutuksessa löytyy uudistamistarpeita. Täällähän me olemme kehittämässä yhteiskuntaa, kehittämässä myöskin koulutusta, mutta se, mitä tämä hallitus on tekemässä, ei kyllä ole mitään rakenteellista kehittämistä. Jos puhutaan rakenteellisesta uudistuksesta, niin rakenteellinen uudistushan on se, että muutetaan tapoja toimia, muutetaan rakenteita ja sen seurauksena saadaan aikaiseksi säästöjä. Mitä tämä hallitus on tekemässä? Te viette ennen kaikkea toiselta asteelta, mutta myöskin korkeakouluasteelta ensin rahat. Ensin viedään rahat ja varat ja sitten sanotaan, että uudistukaa ja kehittäkää.

15.07 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä koulutukseen kohdistuvia mittavia heikennyksiä ei voi millään objektiivisella tavalla tai perusteilla pitää välttämättöminä, toisin kuin opetusministeri argumentoi. Ne ovat teiltä kyllä aivan puhtaasti poliittisen harkinnan perusteella tehtyjä päätöksiä (Touko Aalto: Vääriä valintoja!) — ja vääriä valintoja. Se on pakko sanoa. Kaikki asiantuntijat tässä maassa ovat pitäneet nimenomaan näitä koulutusleikkauksia hyvin lyhytjänteisinä, harkitsemattomina, ja pidemmän päälle on katsottu, että ne tulevat osoittautumaan myös säästöiksi, jotka kasvattavat tämän valtakunnan menoja ja heikentävät meidän edellytyksiämme löytää tulevaisuudessa kasvua Suomelle ja keinoja kaventaa esimerkiksi hyvinvointieroja ja taata kansalaisten tasa-arvo. (Puhemies koputtaa) Mutta se, mistä hallitusta on paljon myöskin kritisoitu, on se, että hallitus monella tavalla osoittaa, ettei se arvosta tutkimusta. Dosentista on tullut lyhyessä ajassa kirosana. (Puhemies koputtaa) Mitä ministeri voisi tehdä omalla sektorillaan, jotta hallituksen (Puhemies koputtaa) ministerit ymmärtäisivät arvostaa koulutusta?

15.09 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! On myönnettävä, että koulutukseen tehtävät leikkaukset ovat vaikeita erityisesti, kun puhutaan nuorista ja pienistä lapsista. Nyt kun varhaiskasvatukseen on tehty kaksi merkittävää muutosta, toivoisinkin, että kiinnitettäisiin huomiota myös nyt siihen laadun kehittämiseen koulutuksen puolella, ja onkin tehty avaus siitä, että opiskelijamääriä kasvatetaan 120 opiskelijalla.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Mutta kysyisinkin ministeriltä: ollaanko myös tällä puolella, vaikka siihen ei varsinaista kärkihanketta ole, tekemässä myös varhaiskasvatuksen opetuksen koulutuksen uudistusta? Mielestäni se olisi erittäin tarpeen. Samalla myös kiinnittäisin huomiota yliopistoihin. Me puhumme paljon täällä tutkimuksesta, mutta siellä samaten mielestäni on erittäin tärkeää se, että yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa on laadukasta opetusta. Ja vaikka yliopistoilla on oma autonomiansa, niin toivoisin sinne myös ajatuksia siitä, millä tavalla kehittäisimme opetusta myös yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.

15.09 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Vesi valuu hanhen selästä, ei voi muuta sanoa. Tässä kysyttiin opposition apua näitten haasteiden kohtamisessa, mutta samalla on kyllä sanottava, että tässä tapauksessa hallitus on itse luonut tämän haasteen priorisoimalla toisin. (Eduskunnasta: Arvovalinta!) RKP esitti omassa vaihtoehtobudjetissaan — se on nyt toistettu tässä jo muutaman kerran sinänsä — että samalla loppusummalla voi priorisoida toisin, voi taata nykyisen riittävän budjetoinnin ja rahoituksen opetukselle. Se, että tämä naamioidaan kehittämishankkeeksi, on kohtalaisen epärehellistä.

15.10 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, nyt kun valtiovarainvaliokunta myönsi 9 miljoonaa lisämäärärahaa opetusalan kehittämiseen muun muassa ja moneen muuhun tehtävään, niin olisin halunnut tiedustella sitä, että nyt kun esimerkiksi tämä opetuksen laadun 2 miljoonan määräraha otetaan käyttöön, niin katsotaanko sitä luovasti myös siten, että se ei nyt mene pelkästään edustaja Sarkomaan mainitsemaan pelastettiin ryhmäkoko -rahastoon. Tällähän nyt ei ryhmäkokoja koko maan laajuisesti pystytä parantamaan, (Välihuutoja vasemmalta) vaan nimenomaan näitä laatukriteereitä parannettaisiin arvioinnin osalta ja uutta pedagogiikkaa kehittämällä ja esimerkiksi korkeakoulujen yhteistyötä vahvistamalla.

Elikkä olisin halunnut kysyä, millä tavalla tätä rahaa pystytään mahdollisimman tehokkaasti käyttämään, koska meillä on tahtotila siinä, että raha menisi tehokkaasti perille, kuten myös esimerkiksi työpaja- ja etsivän työn rahoista, joita on 4 miljoonaa euroa, kolmas sektori pääsee osalliseksi.

15.11 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen haukkunut niin moneen kertaan täällä hallituksen leikkaukset opetukseen ja tutkimukseen ja koulutukseen, että nyt haluan pikkasen kehua hallituspuolueita. Se koskee liikuntaa.

Mietinnössä on selkeästi todettu, että liikkumattomuus on aikamoinen kansantaloudellinen ja kansanterveydellinen ongelma. Se aiheuttaa noin 2 miljardin menetykset vuosittain, ja suoraan sanoen olen iloinen siitä, että kun Eduskunnan urheilukerho viettäessään 70-vuotisjuhlavuottaan teki tällaisen liikuntamaaotteluhaasteen elikkä haastoi Ruotsin liikuntamaaotteluun, jolla on tarkoitus nimenomaan lisätä liikuntaa, matalan kynnyksen liikuntaa, ja saada aikaan liikettä Suomessa ja molemmissa maissa, niin tähän valiokunnan hallitusryhmien edustajat suhtautuivat myönteisesti ja pienen symbolisen lisärahoituksen laittoivat.

Toivon, että ministeri ottaa kopin myöskin tästä ja huolehtii, että tähän haasteeseen tartutaan myöskin ministeriössä ja tämä kampanja toteutetaan ja saadaan suomalaiset liikkumaan ja oppimaan liikuntaharrastusta yhä enemmän.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

15.12 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme taloudellinen tilanne on vaikea, ja sen takia siitä kohdistuu osa myös koulutukseen. Edellisen hallituksen päätöksistä osa kohdistuu myös tälle vuodelle ja seuraaville vuosille, jolloin nyt tehtävät säästöt ovat entistä vaikeampia.

Kiinnittäisin huomiota siihen, että tällä hetkellä meillä kuitenkin on varaa koulutuksen sisällön uudistukseen. Oman kokemukseni mukaan ammattikorkeakoulujen ja korkeakoulujen yhteistyö puhumattakaan toisen asteen koulutuksesta työelämän kanssa ei ole paras mahdollinen. Elikkä nyt on hyvä aika katsoa sitten tulevaisuuteen, miten kehitämme koulutuksen sisältöjä ja liitämme ne yhteen sitten työelämän vaatimusten kanssa.

Erityisesti haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että hallitus lähtisi etsimään uusia keinoja toisen asteen koulutuksen rahoituksen siirtämiseen ja liittämiseen koulutus uudistuksen kanssa yhteen sovittaen, koska tälläkin hetkellä Päijät-Hämeessä esimerkiksi 15 koulutuspiisteestä on siirrytty jo 5 koulutuspiisteeseen, (Puhemies koputtaa) jotta saataisiin 15 prosentin säästö aikaiseksi, ja nyt täytyisi säästää lisää 15 prosenttia.

15.14 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että tunnelma on täällä vähän kuin vanhempainillassa: isät ja äidit ja opettajat käyvät kuumana, eivätkä ihan syyttä. Koulutuksesta leikkaaminen täyttää jo historialliset mittakaavat, ja varsinkin, kun vaaleja ennen ja vielä vappupuheissa toista luvattiin, on ihan ymmärrettävää, että pettymys on suuri. Koulutuksesta leikkaaminen on ennen kaikkea leikkaamista meidän tulevaisuudesta, meidän lapsilta, sivistyksestä, osaamisesta ja niin edelleen.

Kysyn kuitenkin ministeriltä nyt homekouluista: Viime hallituksen aikana ja myös SDP:n omassa vaihtoehdossa homekorjauksiin on esitetty rahaa. Miten tämän hallituksen homeremontit? Lapset, opettajat, koulun henkilökunta ansaitsevat varmasti puhtaat, terveelliset oppimisympäristöt. Onko hallituksella tähän rahapussia?

15.15 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mainittiin vanhempainilta. Minun vanhempainilloissani — itse olen niitä pitänyt todella monta — me emme keskittyneet marisemaan, me keskityimme siihen, miten me voimme tehdä asiat niillä resursseilla, mitä meillä on, parhaalla mahdollisella tavalla. Esimerkiksi tämä päivähoidon rajaaminen — mistä on puhuttu todella paljon — siten, että päivähoitoa rajataan lapselta, jolla on jo hoitaja kotona, on minusta hyvä päätös. Kellä voi olla mitään sitä vastaan, että hoitoa saa tarpeen mukaan? Toinen hyvä päätös on, että EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta peritään maksu. Ei suomalainen veronmaksaja voi aina olla maksajana. Lisäksi taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta parannetaan ja nuorisotakuusta kehitetään malli, jossa vastuu tukea tarvitsevasta nuoresta on yhdellä taholla. Tästä olisi mukava kuulla ministeriltä vielä lisää.

15.16 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pelkkää hurskastelua väittää, että pienet kärkihankepanostukset korvaisivat massiiviset leikkaukset, joita teette läpi koko osaamis- ja koulutussektorin. Hallituspuolueet toteavat nyt täällä, että vaikutuksia pitää seurata, mutta mitä se auttaa? Tulette siis lähivuosina seuraamaan, kuinka osaamisemme rapistuu. Olisikohan kannattanut tehdä ne vaikutusarviot etukäteen? Tässä auttaa nyt vain pelkkä lisäraha, siitä on ihan turha kiemurrella.

Meidän koulutusjärjestelmämme on todella suurien haasteiden edessä. Yhä kasvava osa lapsista ja nuorista on eriaasteisen tuen tarpeessa. Keskittymisongelmia on yhä useammilla.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Meillä opettajien osaaminen on hyvin korkeatasoista, mutta se osaaminen ei kuitenkaan yksin riitä, jos ryhmän koko on todella suuri. Erot toisaalta lasten ja toisaalta eri alueiden koulujen välillä ovat kasvamassa. Siitä huolimatta pienennätte nyt koulutuksen tasa-arvon määrärahaa. Se on todella suuri riski koulutuksen tasa-arvon toteutumiselle. Miten turvaatte sen jatkossa?

15.17 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei varmaankaan tarvitse enää korostaa, miten ikäviä ja vaikeita nämä leikkaukset ovat. Sivistysvaliokunnassakin, kun syksyn mittaan olemme näitä budjettilakeja käsitelleet, on ollut tunnelma välillä tällä tavalla apea kuin täälläkin. Mutta nämä nyt täytyy tehdä, ja keskeistä on, niin kuin ministerikin sanoi, että uudistukset, leikkaukset, säästöt toteutetaan niin, että se ydintoiminta kärsisi mahdollisimman vähän, ja sen takia nämä rakenteelliset uudistukset ja niissä onnistuminen on keskeistä.

Mutta edustaja Eloranta — joka tästä juuri lähti — muiden muassa mainitsi, että nämä kärkihankkeet eivät korvaa näitä määräraholeikkauksia. Ei ole tarkoituskaan, ne eivät sitä tee, sillä nämä kärkihankkeet on tarkoitettu tukemaan uudistuksia, jotka ovat tarpeellisia ja kehittävät tätä meidän koulutussektoria. Ne kohdistuvat sellaisille alueille, joilla tämä lisäraha tulee tarpeeseen, jotta saadaan luotua jotain uutta osaamista. Panostetaan opettajien koulutukseen, (Puhemies koputtaa) se on meille tärkeää, ja lasten ja nuorten liikuntaan.

15.18 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri totesi tässä äsken, että on vastuutonta pelkästään leikata eikä uudistaa rakenteita. Olen täsmälleen samaa mieltä. Haluan nyt vain todeta sen, että edellisellä kaudella löytyi kyllä hallituspuolueita, jotka olivat sekä leikkaamassa mutta myös uudistamassa rakenteita viimeiseen istuntoon asti, ja RKP oli yksi niistä, joten kaikki puolueet eivät liveenneet siitä vastuusta.

Puhemies! Minun mielestäni ongelma on siinä tällä hetkellä, että kun puhutaan näistä kärkihankkeista ja pitää uudistaa, ei pystytä uudistamaan niin paljon, että tämä uudistaminen ja rakenteelliset uudistukset mitenkään (Puhemies koputtaa) kompensoisivat näitä leikkauksia. Tämä on se ongelma. Ja sitten (Puhemies koputtaa) ammatillinen koulutus: Vuonna 2017 leikkaukset astuvat voimaan — vasta seuraavana vuonna...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, nyt menee vähän liian pitkäksi. Ja nyt on edustaja Kataisella puheenvuoro.

...annetaan lainsäädäntö.

15.19 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus tunnetusti joutuu kovan karsinnan kohteeksi myös, ja siellä erityisesti niin kutsuttujen kalliiden alojen leikkaukset kiinnostavat ja huolestuttavat. Erityisesti luonnonvara-alan koulutus kuulu tähän ryhmään muun muassa laitteitten ja rakennusten takia. Tämä koulutushan on tärkeää nimenomaan siksi, että meillä kuitenkin biotalous on jonkunlainen kärkihanke. Tätä koulutusta myöskin tarjotaan niillä alueilla, joissa nuorilla on muuten vähäisemmät mahdollisuudet esimerkiksi työllistyä sillä alueella. Miten, ministeri, näet luonnonvara-alan koulutuksen? Ja toisena kysyisin nuorten oppisopimuskoulutuksen kehittämisestä. Minkälaista keskustelua ministeriössä käydään siitä?

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

15.20 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aina huonoa poliittista retoriikkaa kaivella menneitä, mutta tosiaan viime hallituskauden jälkeen todettiin, että esimerkiksi ikäluokkien pienenemisen takia tehdyissä säästöissä oli jo saavutettu päätepiteet, enää ei voi leikata, laatu alkaa kärsiä, ja siksi me vihreät lähdimme vaaleihin sillä lupauksella, että koulutuksesta ei enää leikata, (Touko Aalto: Entäs kokoomus?) ja kokoomus tuli tähän mukaan. Itse, ministeri siellä aitiassa, vielä vappupuheessanne sanoitte, että kokoomuksen arvovalinta on se, että koulutuksesta ei leikata, ja nyt teidän arvovalintanne on joku ihan toinen. Ja jos mietitään näitä uudistuksia, mitä te markkinoitte, niin tässähän itse asiassa ollaan leikkaamassa pois niitä hyviä asioita, mihin panostettiin aikaisemmin, eli oppimiseröjen kaventamisraha, luokkakokojen pitäminen pienenä, se, että erityisen tuen tarpeessa olevat nuoret saivat tukea. Te leikkaatte näitä rahoja pois, ja koulupudokkuus lisääntyy näitten etsivän nuorisotyön ja nuorisotakuun heikennyksen takia. Elikkä juuri ne, jotka eniten tarvitsevat tukea, saavat vähemmän. Mikä uudistus se sellainen on? Ja samaan aikaan yliopistoissa kritisoidaan, että yliopistojen autonomiaa rajoitetaan sillä, että valtioneuvoston valtaa lisätään niistä vähenevistäkin tutkimusrahoista. (Puhemies koputtaa) Se ei kuulosta siltä, että kuunnellaan asiantuntijoita.

15.21 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, te vaaditte täällä uudistuksia ja rakenteellisia muutoksia, mutta olette viime viikolla hyväksynyt, että ammatillisia koulutuspaikkoja voidaan vähentää jopa 17 000. Varsinaiset rakenteelliset uudistukset, joista puhutte, tullaan tekemään vasta vuonna 2018. Mikä on teidän toimintalogiikkanne tässä asiassa, voisitteko kertoa meille? Käytännössä tämä tarkoittaa nyt sitä, että osa 15–16-vuotiaista nuorista joutuu muuttamaan pois kotoa toiselle paikkakunnalle, jos he aikovat saada itselleen toisen asteen tutkinnon. Tämä ei ole kaikille mahdollista, kuten me tiedämme. Samanaikaisesti te olette käytännössä lopettaneet nuorisotakuun, leikanneet työpajatoiminnasta, etsivästä nuorisotyöstä, ja me tiedämme tälläkin hetkellä, että etsivän nuorisotyön parissa olevista nuorista 85 prosenttia ei omaa toisen asteen tutkintoa (Puhemies koputtaa) lainkaan. Arvoisa ministeri, kerrotteko meille, mikä on tämän teidän toisen asteen reformin tavoitteenne, jotta jokainen nuori saa toisen asteen tutkinnon?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Muutama puheenvuoro vielä, ja sitten ministeri vastailee.

15.22 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen kanta on se, että heti, kun talous antaa tilaa, tutkimukseen ja koulutukseen tulee lähteä panostamaan uudestaan. Se on ihan selvä valinta meidän puolueessamme. Edustaja Adlercreutz, haluatteko te mieluummin, että käytetään juustohöylää vai kehittämistä? Hallitus on valinnut kehittämisen ja uudistamisen linjan ja taiten tekevän linjan niin, että mahdollisimman vähän vahingoitetaan sitä perustaa eli koulutusta ja rakennetaan samaan aikaan sitä tulevaisuutta, jota meidän tulee erittäin intensiivisesti tehdä. Meillä on maailma nimittäin niin suuressa mullistuksessa, että meillä ei ole itse asiassa mitään vaihtoehtoja.

Vasemmalle siivelle: Te väitätte, että me eriarvoistamme. Meidän tavoitteemme on se, että jokaisella suomalaisella lapsella on maksuton koulutus peruskoulusta korkea-asteelle myös tulevaisuudessa.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustajat Haatainen ja Andersson, ja sitten valiokunnan puheenjohtaja.

15.23 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy todeta, että tässä on kyllä marssijärjestys väärinpäin. Edustaja Lauslahti totesi täällä, että investoidaan koulutukseen ja tutkimukseen sitten, kun on paremmat ajat. 90-luvun laman aikana tehtiin rohkea ja kauaskantoinen päätös. Silloin päätettiin satsata nimenomaan tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan ja koulutukseen. Ja mitä sen seurauksena tuli? Saatiin kasvua, työllisyyttä, työpaikkoja, ja sitä hedelmää me olemme näihin päiviin saakka saaneet nauttia. Nyt ollaan leikkaamassa todella rajusti yliopisto-, korkeakoulu- ja tutkimusmaailmasta. Keskustelin Helsingin yliopiston ihmisten kanssa. He ovat kauhuissaan. Siellä on 100 miljoonan euron leikkaukset, perusrahoituksesta lähtee viidesosa, ja yt:t ovat käynnissä. On tosi suuri huoli siitä, että meidän osaajamme häipyvät ja tulee lamaannuksen tila ja yliopistot päätyvät riitelemään siitä, miten tässä (Puhemies koputtaa) näiden... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

15.25 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni edustaja Kiljunen täällä puhui juuri oikeasta asiasta eli siitä, miksi nämä nyt tehtävät päätökset eivät ole mitään rakenteellista uudistamista. Ensinnäkin marssijärjestys on väärä. Leikkaukset tulevat ennen sitä lainsäädäntöä, jonka tarkoitus on ohjata tätä uudistamista. Te olette ensin viemässä näitä rahoja pois. Toinen ongelma on se, että tämä mittaluokka on liian massiivinen, eli vähennetään, leikataan liikaa rahoitusta. Ei se mahdollista mitään kehittämistä. Se tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että henkilöstöä on pakko vähentää.

Sitten tässä edustaja Lauslahti kysyi, olisiko juustohöylä sitten parempi. Mutta, edustaja Lauslahti, mikä tämä teidän vaihtoehtonne juustohöylälle sitten on? Onko se esimerkiksi apteekkimaksun kompensaaation poistaminen? Onko se rakenteellista uudistamista, että viedään yhdeltä korkeakoululta kertaheitolla 30 miljoonaa perusrahoituksesta?

15.26 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Kiljunen esitti kritiikkiä siitä, että etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan lisäykset ovat valiokunnalla liian pieniä. Ne ovat kuitenkin isompia kuin sosialidemokraatit omassa varjobudjetissaan esittävät, (Krista Kiuru: Ei pidä paikkaansa!) eli valiokunta meni sen yläpuolelle. — Ei pidä paikkaansa? Minulla on tässä tämä varjobudjetti kädessäni, 3 miljoonaa esititte leikkausta etsivän nuorisotyön paikkaamiseen, ja valiokunta esittää 4 miljoonaa. Kyllä se enemmän on tuo 4 kuin 3. Mutta tämä nyt on pieni yksityiskohta.

Arvoisa puhemies! Tähän isompaan kuvaan. Kyllä minä luulen, että me aika tavalla samassa veneessä olisimme, olisi hallituksessa sitten ketä tahansa, jos ollaan sitä mieltä, että 10 miljardin euron kestävyysvaje pitää umpeen kuroa. Silloin se koskettaa kyllä kaikkea. Tämä hallitus on valinnut eri tien kuin edellinen hallitus, eli nyt ei olla siellä kuntien valtionosuuksilla, sillä perusrahoituksella, vaan siellä ollaan norminväljennyksellä, eli osoitetaan niitä tehtäviä, mistä leikkauksia voi tehdä, erikoisrahoituksia poistetaan. Ne ovat monesti kipeitä päätöksiä, mutta valittu tie on erilainen kuin edellisellä hallituksella.

15.27 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kiitän, että minä saan vastata tähän kysymykseen. Nostan nyt yhden kissan pöydälle, mihin ministeri ei reagoinut, ja minusta tässä edustaja Aalto kysyi yhden merkittävän kysymyksen: mitä mieltä

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

eduskunta on sellaisesta toiminnasta, minkä edessä jaosto on ollut, minkä edustaja Puumala tässä todisti nyt oikeaksi? Totean minäkin, että minä en ole kuuna päivänä, en koskaan ollut mukana sellaisessa työssä, jossa valiokunnan jaostoa on koko syksyn vakuutettu, että koulutuksen isoista pääluokista, nuorisotakuusta, ei leikata yhtään, ei yhtään. Tiedättekö, me kysyimme tätä monta kertaa, monta kertaa. TEMin porukat laitettiin yhteen tätä tekemään. Sitten me kysyimme monesti, ovatko nämä luvut oikeat. Lopulta, lopulta, lopulta saimme uusimmat luvut valtiovarainministeriltä, ja tosiasia on se, että jaosto luuli laittaneensa 4 miljoonaa nuorisotakuun etsivän nuorisotyön momentille, jotta nämä koulutuksen nuorisosäästöt olisi leikattu pois. Näin ei tapahtunut, koska 15 miljoonaa sen lisäksi on leikattu. Me sosialidemokraatit olemme lisänneet yli 20 miljoonaa (Puhemies koputtaa) enemmän rahaa kuin kukaan muu...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt kuitenkin edustaja Kivelällä on puheenvuoro.

...tässä talossa nuorisotakuun... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalla puhujalle.]

15.28 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kello käy, ja esittelypuheenvuorossaan ministeri toivoi, että puhuttaisiin myös kulttuurikysymyksistä. Ensimmäkin haluan sanoa, että kyllä kaikkien hallituspuolueitten edustajien suulla täällä on näistä koulutussäästöistä puhuttu, että ne ovat hyvin valitettavia, ja tästä on koko syksy puhuttu. Ei tästä kukaan iloitse.

Mutta kulttuuriin liittyen minä haluaisin ministeriltä kysyä elokuvien tuotantokannustinjärjestelmään liittyen: missä vaiheessa on meneillään Elokuvasäätiön mahdollinen organisaatiouudistus? Ja toisena haluan kysyä: kun on tämä lehtivalokuva-arkiston digitalisointi, kuva-arkiston digitalisointi, niin onko sen vaikuttavuus ollut parhaalla mahdollisella tasolla? Sinne on toista miljoonaa upotettu, ja nyt esimerkiksi neljännesmiljoona Kuvasiskojen arkiston digitalisointiin, ja 3 000 (Puhemies koputtaa) kuvaa vasta on valmistunut.

15.29 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisotakuurahoista totean kyllä sen, että kyllä sivistys- ja tiedejaosto sai selvityksen näistä luvuista. Ehkä epäselvyyttä oli siinä, että nuorisotakuun määritelmää on muutettu eli sitä kehitetään yhteisötakuun suuntaan, ja siksi se vertailtavuus edellisen hallituksen lukuihin oli ehkä hie-man hankalaa. Tietenkin tikulla silmään, joka vanhoja muistelee, mutta edelleen eduskunnalla on saamatta ne luvut siitä, kun te olitte ministerinä, edustaja Kiuru, mihin menivät esimerkiksi perusopetuksen rahat, kun päätettiin, että vuosiviikkotunteihin tulee se 3 vuosiviikkotuntia valinnanvapauteen. Eli on hyvä todeta, että joskus eduskunnan on hankala saada tietoja, mutta tässä me kyllä luvut saimme — kiitos siitä ministerille ja hallitukselle.

Yhteenvetona totean, että edellisen hallituksen ministerit leikkasivat kaksin käsin, molemmissa käsissä oli sakset, nyt ministerillä on sakset toisessa kädessä, mutta toinen käsi kehittää koulutusta. Kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Korhoselle. Sen jälkeen jaoston puheenjohtaja saa puheenvuoron.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

15.30 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti viime kaudeltakin olisi odottanut, että koulutuksesta olisi kyetty tekemään mittavia kehittämisspätöksiä, ei pelkästään mittavia ja rajuja leikkauksia kuntien valtionosuuksiin, jotka totta kai vaikuttavat myös kuntien koulutuksen järjestämiseen. Mutta tästä ikävästä talouden kokonaiskuvasta huolimatta on totta kai myönteistä, että yksi näistä hallituksen kärkihankekokonaisuuksista kohdistuu nimenomaan osaamiseen ja koulutukseen. Kysymys on siitä, miten näitten koulutuksen leikkausten keskellä nyt sitten vältetään se, että niillä ei viedä pohjaa pois toisilta kärkihankkeilta, ja viittaaan nyt vaikka tähän edustaja Kataisen esille ottamaan biotalouteen. Siellä tarvitaan kuitenkin monialaista koulutusta kehityksen turvaamiseksi, mutta se on äärettömän kallista. (Puhemies koputtaa) Eli ministeri, kuinka näitä hankkeita katsotaan ristiin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, silloin kun jonkun jaoston toimialaa koskeva konkreettinen kysymys tulee tilanteessa jaoston puheenjohtajalle tai ryhmänjohtajalle, myönnän pääsääntöisesti jaoston puheenjohtajalle ensin puheenvuoron, ja tästä syystä nyt edustaja Kiurulle vastauspuheenvuoro.

15.32 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on nyt tärkeä juttu. Jos tänään kysytään, kuinka paljon hallitus satsaa ensi vuonna nuorisotakuuseen, niin valitettavasti me emme voi sitä aivan varmuudella tietää. Olen saanut tästä, kun olen vaahtinut, valtiovarainministeriöstä erillisen kirjeen, ja tämä tarkoittaa sitä — toisin kuin edustaja Puumala esimerkiksi tässä totesi — että näiltä koulutuksen isoilta pääluokilta leikataan 14,6 miljoonaa. Tämä uusi tieto ei ollut valiokunnan eikä tietenkään jaoston käytettävissä, koska se on tullut sen jälkeen, kun me kuulumme vielä ministeri Stubbia. Tästä syystä johtuen meillä on Stubbin luvut, meillä on budjettikirjan luvut ja meillä on valtiovarainministeriön sektorimiehen luvut ja meillä on opetusministeriön luvut, joita on tarkistettu moneen kertaan TEMin kanssa. Sen takia olen hiukan pettynyt tähän. Ministeri, kun me valmistelemme näin tärkeitä lakihankkeita, niin jos valtiovarainministeriössä ajoitusta on muutettu, se olisi ollut tärkeää tietää tämän syksyn aikana. Sen takia minusta on nöyryyttävää (Puhemies koputtaa) tämä asian käsittely nuorisotakuun osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Puumalalle, ja sen jälkeen ministerille minuutti paikan päältä.

15.33 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tätä nuorisotakuun rahoitusta vähän sekoittaa se, kun on useampia eri momentteja, mistä tuo käsite "nuorisotakuu" on koottu: on koulutukseen kohdistuvaa nuorisotakuuta, sinne ammatilliseen koulutukseen kohdistuvaa nuorisotakuuta, työ- ja elinkeinoministeriön pääluokalle kohdistuvaa nuorisotakuuta, (Krista Kiuru: Ei tämä mitään pseudotiedettä ole!) ja nyt sitten se, mistä puhutaan, on tämä etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta -momentti, johon tuossa äsken viittasin.

Se, missä meillä joka tapauksessa on työsarkaa: Tuolla TEMin puolella ne pienennykset ovat nyt merkittäviä, ja niillä on myös merkitystä — Sanssi-kortti, työnetsijätoiminta ja vastaavat. Ja kun hallituksen kärkihankkeena on, että tuota kehitetään tuohon yhteisötakuun suuntaan, niin meillä sarkaa on siinä, että meidän pitäisi etsiä pysyviä toimintamalleja seuraavan vuoden aikana, laajentaa näitä parhaita käytäntöjä valtakunnallisiksi — hyviä

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

käytäntöjä on siis olemassa jo tällä hetkellä — ja sitten löytää tuolle yhteisötakuulle, uudelle yhteisötakuulle, myös pysyvämpää rahoitusta, jotta se ei olisi vuosittain tällaista pallottelua. Tämä toiminta on erittäin tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, paikan päältä 1 minuutti.

15.34 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies ja eduskunta tästä keskustelusta. Jaoston puheenjohtaja Kiurulle: tässä tulikin jo hyvä selvitys tilanteesta, ja minulla on tässä myöskin ihan kirjallisenä, jos haluatte nämä luvut saada, jos teillä on näiden kanssa epäselvyyttä.

Kulttuurista lupasin muutaman sanan sanoa:

Kulttuuripuolella meillä on siitä kiitollinen ja hyvä tilanne lähteä edistämään hallituksen kärkihankkeita, jotka liittyvät kulttuurin parempaan saavutettavuuteen ja erityisesti lasten ja nuorten kulttuuriin, että tämän hallituksen päätöksenä kulttuuriin ei kohdistu uusia suoria leikkauksia. Toki sielläkin tilanne on tiukka johtuen indeksien jäädyttämisistä ja tiettyjen virastojen toimintamenoasäästöistä mutta ennen kaikkea siksi, että edellinen hallitus teki kulttuuriin kohdistuvia leikkauksia, jotka edelleen ovat kehyksissä, (Pia Viitanen: Viimeisenä vuonna muuten nostettiin kulttuurimäärärahoja aika lailla!) ja valitettavasti meillä ei tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ollut mahdollisuutta niitä perua. Mutta edustaja Li Andersson, jos voisitte viedä edelliselle kulttuuriministerille Paavo Arhinmäelle terveisiä, että helppoa ei ole, mutta teemme parhaamme, että pystymme kulttuurin hyviä hankkeita edistämään. Esimerkkinä vaikkapa Tanssin talo, jolle nyt löytyi rahoitusratkaisu, mistä olen erittäin ylpeä ja tyytyväinen. Ja lasten ja nuorten kulttuurin edistäminen (Puhemies koputtaa) ja taiteen perusopetus ovat sellaisia painopisteitä. (Puhemies koputtaa)

Jos vielä saan yhden asian sanoa: liikuntaan panostaminen on erittäin tärkeätä, ja siellä meillä ei myöskään ole leikkauksia vaan panostuksia.

15.36 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin ministeriltä nyt eduskunnan edessä sillä tavalla hieman yhteistyökykyisempää suhtautumista, kun on käynyt ilmi, että hallituksella on neljät luvut: on budjettikirjaluvut, Stubbin luvut, VM:n ministerin luvut ja sitten on OKM:n luvut, ja te sanotte jaoston puheenjohtajalle, että jos ovat jotenkin luvut epäselvät, niin voitte tulla hakemaan. Kyllä tässä ovat kaikilla olleet luvut epäselvät.

Arvoisa puhemies! Aivan oikein, ministeri Grahn-Laasonen, viime kaudella säästöt tehtiin piripintaan, ja juuri siksi tekin ennen vaaleja sanoitte, että nyt se on loppu. Moni käänsi täällä takkinsa välittömästi vaalien jälkeen, mutta täällä on yksi poliitikko, joka lupasi sekä ennen vaaleja että vaalien jälkeen, että koulutuksesta ei leikata. (Eduskunnasta: Kuka se on?) Se olitte te, ministeri Grahn-Laasonen, ja siitä huolimatta te teette nämä valtavat leikkaukset. Hallituspuolueiden edustajat täällä itsekkin toteavat: nämä ovat kaikkein kipeimpiä. Ja tämä on se ainoa sektori, jossa hallitus ei ole muuttanut päätöksiään. Miten tässä (Puhemies koputtaa) nyt näin kävi?

15.37 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ja arvoisa ministeri, tämä kaikella rakentavuudella: Ymmärrän sen, että kaikilta hallinnonaloilta joudutaan leikkaamaan. Mutta näistä vaikutusarvioista: nämä koulutusleikkaukset ovat kyllä tehneet sen, että esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa säästötarve on 9 miljoonaa euroa. Siellä opet-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tajankoulutus on järjestetty useammalla kampuksella, myöskin Savonlinnassa. Siellä on aloitettu yt-neuvottelut 1 200 henkilötötyvuoden edestä, ne kohdistuvat pääasiassa kuitenkin Savonlinnan 130:tä työntekijää kohtaan, ja kampus ollaan lopettamassa. Edustaja Korhonen otti täällä minun mielestäni hyvin esille sen, miten kaikki sattuu linjaan hallituksen kaikkien kärkihankkeitten kanssa. Meidän yksi iso hanke on saada 110 000 uutta työpaikkaa tähän. Nämä vaikutukset ovat Savonlinnassa, jos kampus lähtee pois, yli 400 työntekijää, ja tämä on merkittävä.

Olisin ministeriltä kysynyt sitä, että vaikka näitä koulutussäästöjä joudutaan tekemään ja on pakkokin tehdä, niin voidaanko kuitenkin ohjata tai jollakin ohjaustavalla pyrkiä (Puhemies koputtaa) vaikuttamaan yliopistoihin niin, että nämä kampukset säilyisivät.

15.38 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka niitä kipeitä säästöjäkin joudutaan tekemään, niin minusta on hienoa, että teemme niitä uudistuksia, joista ministeri jo mainitsi. Keskityn niistä kahteen.

Toinen, nämä uudet oppimisympäristöt ja digitalisaatio kouluissa: Se voi parhaimmillaan antaa valtavan oppimisloikan kouluissamme. Esimerkiksi Jyväskylän yliopistolla on vahvaa osaamista, jota voitaisiin hyödyntää jopa maahanmuuttajien koulutuksessa uudella tavalla. Kysyisinkin ministerin arviota tästä: oletteko kuullut siitä osaamisesta Jyväskylässä, ja minkä tyyppisiä näkymiä näette siinä?

Toinen tärkeä uudistus on ammatillisen opetuksen uudistus: On todellakin syytä uudistaa, sillä ei ole järkeä siinä, että koulussa notkutaan kolme vuotta, jos lähiopetusta ei kuitenkaan voi yksittäisenä päivänä antaa kuin muutaman tunnin päivässä. Ja myös työelämäkytkentöjä täytyy parantaa. Mutta kiinnittäisin huomiota myös luonnonvaraopetuksen säilymiseen, sillä se on yksi tulevaisuuden kärkihankkeista, meidän biotaloutemme. Toivon, että siltä sektorilta ei jouduta leikkaamaan, ettei leikata tulevaisuuden kasvua.

15.39 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on pakko palata vähän taaksepäin ministerin puheenvuoroon. Se ei ollut ehkä loppuun asti harkittu, kun luonnehditte viime hallituskautta pysähtyneisyyden ajaksi. Se on paitsi väärin myös loukkaavaa. Ei ole aikaa käydä lävitse yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmien uudistamista, ammattikorkeakoulujen profilointia, peruskoulun tuntijakoa. Minusta teiltä nyt puuttui tyylitaju ja nöyryys. (Pia Viitanen: Tässä tilanteessa kannattaisi olla aika nöyrä!) Täällä kokoomuksen edustaja Sirén totesi, että täytyy — hän käytti sanaa täytyy — tehdä koulutuksesta säästöjä. Ei täydy! Ei todellakaan täydy. Pohjoismaat ja Saksa lisäävät tällä hetkellä resursseja tutkimukseen ja koulutukseen. Me jäämme keskeisistä verrokkimaista nyt merkittävästi jälkeen. Ja tilanne on se, minkä (Puhemies koputtaa) edustaja Haatainen sanoi: ilmapiiri on huono yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.

15.41 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni ammatillinen oppiminen ja osaamisen kehittäminen tapahtuvat nykyään entistä enemmän täsmäkoulutuksena työpaikoilla, ja olen joiltakin ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä kuullut, että heidän tarkoituksensa on järjestää opetusta, jopa puolet opetuksesta, työpaikoilla. Miten, arvoisa ministeri, te kuvaisitte tätä tilannetta? Miten käytännössä tämä uudistus tullaan toteuttamaan, ja mitkä ovat ne työkalut, että entistä enemmän tämä oppiminen sitten tapahtuu oikeasti yrityksissä ja työpaikoilla?

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

15.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän mennessä keskustelua on varmaan käynyt kaikille selväksi se, että opetusministeri ei aio vastata opposition kysymyksiin, mutta ajattelin nyt tuoda kuitenkin esille sen huoleni, joka koskee yliopistojen perusrahoituksen tilannetta. Te olette leikanneet perusrahoituksesta niin paljon, että yliopistoissa, esimerkiksi Helsingin yliopistossa, joudutaan yhdistämään kokonaisia oppiaineita toisiinsa, ja meidän kaikki tiedämme, jos vähän mietimme, että se tarkoittaa sitä, että hallitus ikään kuin astuu voimassa olevan yliopistolain yli. Siinähan tataan yliopistoille sellainen autonomia, että opetusministeriöstä käsin ei lähdetä sormeilemaan sitä, mikä on tieteen sisältö. Nyt te leikkaatte kerralla niin paljon, että käytännössä te viette pohjan pois siltä, minkä me ymmärrämme olevan sivistysyliopisto, eliikka tieteen autonomian ja tutkimuksen autonomian. Oletteko yhtään pysähtyneet ajattelemaan, kuinka korvaamatonta vahinkoa te teette suomalaiselle tutkimukselle? Nyt kun yliopistoista lähtee tutkijoita (Puhemies koputtaa) pienistä oppiaineista, niin se on menetys, jota ei koskaan saada takaisin, ei koskaan.

15.43 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tieteen vapaus on sellainen asia, josta ei todellakaan voi tinkiä eikä myöskään hallitus tingi. Nimittäin tieteen vapaudessa elää myöskin Suomen tulevaisuus. Juuri siksi siitä arvosta kannattaa pitää kiinni. Edustaja Haatainen nosti täällä Helsingin yliopiston kovan säästötaakan. Se on aivan totta. Helsingin yliopisto on erittäin kovan taakan alla, ja siihen sivistysvaliokuntakin kiinnitti huomiota ja teki vuoden 2017 budjetissa huomioitavaksi vakavan lausuman, jonka mukaan apteekkikompensaatio, noin 30 miljoonaa, voitaisiin korvata perusrahoituksen sisälle. Näin Helsingin yliopiston, voi sanoa, erittäin vaikea tilanne voitaisiin myöskin korjata.

15.43 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella saat- ta olla joitakin kärkihankkeita, mutta sivistys ja tasa-arvo eivät ainakaan niitä ole teidän tekojenne puolesta. Olette kehuneet täällä moneen otteeseen näitä reformeja, erityisesti toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformia. Surullistahan tässä on se, että tähän ei ole juurikaan varattu rahaa. Päinvastoin 2017 koulutuksen budjettiperusteisesta rahasta jaetaan enää 88 prosenttia järjestäjille. Hallitus siis toisin sanoen pesee kätensä siitä, millä tavalla nämä leikkaukset tullaan tekemään. Ovatko ne sitten aloituspaikat vai sitten nämä yksikköhinnat? On totta, että annatte pallon eteenpäin, mutta tämä on hyvin vastuutonta samanaikaisesti. Voitteko vielä kerran selventää, kun tässä ovat monet kysyneet, millä tavalla ja millä taikatempuilla meinaatte toteuttaa näitä reformeja, joita kovasti olette täällä tänäänkin jälleen kerran kehuneet?

15.45 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkausten seurauksena Helsingin yliopisto irtisanoo yli 1 000 työntekijää, Aalto-yliopisto irtisanoo yli 300 työntekijää ja esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa on käynnissä jo seitsemännet yt-neuvottelut. Mitähän mahtaisi tapahtua, jos jollain tehdaspaikkakunnalla irtisanottaisiin yhtä paljon väkeä? Kuten edustaja Kiuru jo totesi, se julistettaisiin äkillisen rakennemuutoksen alueeksi ja vastuuministeri antaisi vakavana haastatteluja tehtaan portilla. Kysynkin: miten hallitus aikoo tukea leikkausten vuoksi työttömiksi jäävien tutkijoiden ja opettajien ja assistenttien työllistymistä uusiin tehtäviin, joissa he voivat hyödyntää asiantuntemustaan, jonka rakentamiseen Suomen yhteiskunta on investoinut huomattavia summia?

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Ja lopuksi edustaja Kalmarille tiedoksi, että digitaalisia oppimisympäristöjä on Suomessa jo kehitetty ainakin 20 miljoonalla eurolla. Niitä ei vain ole saatu laajempaan käyttöön, koska koulujen toimintatapoja ei ole kyetty sisäisesti muuttamaan.

15.46 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikeiden säästöjen ja jatkuvan valituksen keskellä haluan antaa ministerille kiitosta erittäin hyvästä työstä ja monesta positiivisesta, tärkeästä hankkeesta, kuten Liikkuva koulu -hankkeen laajentamisesta. Fakta on, että lapset ja nuoret liikkuvat huolestuttavan vähän. Vitosluokkalaisista vain 30 prosenttia liikkuu riittävästi päivittäin ja yhdeksäsluokkalaisista enää kymmenes. Tällä on monia erittäin vakavia seurauksia, ja liikunnan merkitystä ei koskaan voi korostaa liikaa. Ja liikunnasta puheen ollen: Tanssin talon huomioimisesta erityiskiitos.

Kiitos myös valiokunnalle etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan huomioimisesta. Molemmilla on keskeinen rooli nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä ja oman polun löytämisessä tässä yhteiskunnassa.

15.46 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Puumalan puheenvuoroon liittyen: olen aivan samaa mieltä siitä, että on erittäin surullista, miten tätä nuorisotakuun rahoitusta nyt ollaan vähentämässä. Olen edustaja Puumalan kanssa samaa mieltä myös näiden hyvin käytäntöjen levittämisen tärkeydestä, ja kannatan myöskin tätä yhden luukun periaatetta, joka nyt sisältyy tähän uuteen yhteisötakuuseen, mitä tämä hallitus on edistämässä. Mutta ongelma nuorisotakuun osalta on juurikin se, että tämä uusi yhteisötakuraha ei millään korvaa näitä leikkauksia, joita nyt tehdään nuorisotakuun rahoitukseen. Ja tämä hallituksen nyt esittämä kärkihankeraha tulee olemaan 10 miljoonaa koko hallituskaudeksi, kun tähän ennen on budjetoitu 60 miljoonaa vuodessa. Osa tästä rahasta on käytetty juurikin etsivään nuorisotyöhön, työpajatoimintaan. Niitä leikkauksia tämä lisämääräraha, mitä valtiovarainvaliokunta nyt esittää, ei korvaa, vaan tästä leikataan edelleen. Tämä on ollut juuri sellainen hyvä käytäntö, jota ollaan haluttu levittää koko maahan, siis jota ollaan haluttu vahvistaa ja jonka asemaa vielä ollaan haluttu parantaa, eli tämä hallituksen päätös on tämän kanssa kyllä hyvin ristiriidassa.

15.48 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän lastemme eliniänodote on ensimmäistä kertaa lyhyempi kuin meidän sukupolvellamme ja aikaisemmilla sukupolvilla. Se, että tämä hallitus haluaa panostaa siihen, että meidän lapsemme liikkuvat ja pysyvät terveinä ja hengissä ylipäättänsä pidempään, on tärkeä tavoite. Ei todellakaan pidä vähätellä tätä liikkumisen merkitystä.

Mutta, arvoisa puhemies, kun puhutaan näistä koulutuksen leikkauksista, niin arvostamani edustaja Gustafssonin puheisiin liittyen — tuolla sivistysvaliokunnassa käymme hyvää keskustelua — muistuttaisin kuitenkin, että vaikka tämä hallitus leikkaakin ikävällä tavalla myös toisen asteen koulutuksesta, niin SDP:n vaaliohjelmassa olisi leikattu vielä enemmän, 270 miljoonaa. Toivoisin, että hieman korjaisitte puheenvuoroanne totuudenmukaisemmaksi.

Mutta sitten mitä hyvää on: sentään lukioilta ei leikata sillä tavalla kuin aikaisemmin, ja myös etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan panostetaan. Se, mihin pitää satsata, on pätevät opettajat. Kysynkin ministeriltä: miten opettajankoulutusverkostosta aiotaan pitää jatkossa huolta? Kajaanin OKL:n loppumisen myötä Kainuussa pätevien opettajien saaminen on merkittävästi vaikeampaa.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

15.49 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä toisen asteen uudistus ruoditaan nyt tänään oikein kunnolla läpi, ja senkin keskustelun aloitti edustaja Puumala. Nythän me olemme juuri siinä tilanteessa, että me tulemme takaisin siihen, mitä tapahtui viime hallituskauden lopuksi. Eduskunta joutui luopumaan tästä uudistuksesta, koska se rakenteellinen uudistushan, joka oli tarkoitus tehdä, kumottiin täällä. Täällä oppositio ja kokoomus silloin tekivät mahdottomaksi sen tien tehdä rakenteellista uudistusta, jolloin sosiaalidemokraateilla ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin luopua siitä uudistuksesta, koska meille jäi käteen se, että mekaanisesti aloituspaikkoja vähennetään.

Ja mitä tekee tämä hallitus? Me varoitamme jaoston työskentelyssä, että tämä ei nyt toimi. Aikataulu tulee johtamaan siihen, että leikataan mekaanisesti pelkästään rahaa, ja tämä tarkoittaa nyt sitä, että jos ikäluokan koko on näillä nuorilla 30 000, niin ministeriö on antanut päätöksen valtakunnassa, ja myös ministerityöryhmän jäsenet ovat tämän hyväksyneet, että 17 600 aloituspaikkaa (Puhemies koputtaa) voidaan Suomesta lopettaa. Tämän on hirvittävää! Uskomatonta! Yli puolet!

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt myönnän puheenvuoron edustaja Sarkomalle ja edustaja Puumalalle, ja heidän jälkeensä ministerille minuutin puheenvuoro, ja sitten vielä muutama puheenvuoro ennätetään käydä ministerin jälkeen. Tässä järjestyksessä.

15.50 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli taas hyvin esille edellisissä puheenvuoroissa, että SDP leikkaa kaksin käsin kahdet sakset käsissä. Teidän vaaliohjelmassanne oli suuremmat säästöt kuin mitä hallitus tekee.

Sen totean vain, että tämä rytmitys ammatillisen koulutuksen osalta on haastava ja siinä kyllä täytyy tehdä ministerin ja ministeriön koulutuskentän kaikkensa. Siihen me kiinnitämme huomiota myöskin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, kuten jaoston puheenjohtaja tuossa sanoi. Haluan myöskin kiinnittää ministerin huomiota tässä siihen, että korkeakoulupolitiikka on pitkäjänteistä, ja todella vetoan siihen, että Helsingin yliopiston apteekkikompensaatioissa kehyksen sisällä löydetään keinot siihen, ettei näin kurjisteta Helsingin yliopistoa. Aalto-yliopistoon on paljon panostettu. Pitää antaa sille mahdollisuudet kasvaa ja kehittyä. Tuo tulos ei tule hetkessä.

Toivon myöskin, että varhaiskasvatuksen osasta tehdään kattava selvitys varhaiskasvatuksen kentästä, miten oikeus varhaiskasvatukseen toteutuu, ja se vaka-lain kakkososa eli varhaiskasvatustilain uudistus viedään loppuun asti ja aidosti lisätään lastentarhanopettajia, koska se (Puhemies koputtaa) tasa-arvoinen koulutus toteutuu laadukkaasta pedagogisesta varhaiskasvatuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä ennen Puumalaa ja ministeriä edustaja Marin.

15.52 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen oli yksi tämän vaalikauden varmasti synkimmistä päivistä, kun täällä tämä sali hallituksen esityksestä päätti leikata ja rajata subjektiivista päivähoito-oikeutta työttömien lapsilta. Valitettavasti nämä meidän murheelliset päivämme eivät lopu tähän, vaan olemme aivan yhtä murheellisten ja synkkien päätösten edessä, kun käsittelemme näitä hallituksen esittämiä massiivisia koulutusleikkauksia. Keskustelimme eilen myös siitä, millä tavalla lainvalmistelua on

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tehty, minkälaisia puutteita siinä on, ja valitettavasti tämä on näkynyt myös erittäin vahvasti niin varhaiskasvatuksen säästöissä kuin sitten nyttien koulutuksen säästöissä, kuinka huonosti näitä asioita on valmisteltu, minkälaista tämä käsittely on ollut, kun asiantuntijakuulemiset esimerkiksi on sivuutettu kokonaan.

Haluan kysyä ministeriltä, millä tavalla te arvioitte nyt näiden säästöjen vaikuttavan Suomen tulevaisuuteen, kasvuun, siihen, millä tavalla tämä maa kehittyy, (Puhemies ko-puttaa) kun tämä palaute ja kritiikki on ollut vallan murskaavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt edustaja Puumala, vastauspuheenvuoro, ja sitten ministeri.

15.53 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Gustafsson, hyvä ystäväni ja arvostettu kansan sivistäjä, viritti tuossa alussa sellaisen keskustelun tässä debattiosuudessa, että ei olisi tarvinnut leikata ollenkaan. Se vähän siinä mielessä sä-
rähti korvaan, että luulen, että olisitte ainakin olleet tuon toisen asteen uudistuksen edessä, siis 270 miljoonan euron edessä. (Krista Kiuru: Ei oltu!) Luulen, että olisitte olleet indeksien jäädyttämisen edessä, luulen, että olisitte jatkaneet sitä tietä, että olisitte leikanneet noita kuntien valtionosuuksia, mitä viime kaudellakin aika surutta teitte. Olisiko oikea muotoilu sitten ollut tuossa teidän puheenvuorossanne, että olisitte leikanneet eri tavalla, vähän erityyppisillä arvovalinnoilla esimerkiksi tuon subjektiivisen päivähoiton osalta tai että ette ehkä omasta mielestänne olisi leikanneet ihan noin paljon, mutta ettehan niin väit-
tä, että olisitte tämän koulutuksen kentän voineet jättää ilman leikkauksia, kun ette näin toi-
mineet vaaliohjelmassannekaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Grahn-Laasonen ja hänen jälkeensä edustaja Gustafsson.

15.54 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On niin monia kysymyksiä, että ihan kaikkiin en välttämättä ehdi vastata, mutta palaan mielelläni niihin, yritän parhaani.

Miten säästöt vaikuttavat: Ydinkysymys on se, miten onnistumme käynnistämään ja viemään eteenpäin uudistuksia koulutuskentällä. Olen kertonut näistä käynnissä olevista uudistuksista teille monissa yhteyksissä, ja on luottavainen olo siitä, että vaikeassakin tilanteessa me pystymme viemään läpi näitä uudistuksia siten, että turvaamme parhaan kymme mukaan sitä ydintä eli koulutuksen ja tutkimuksen laatua.

Ammatillisesta koulutuksesta tuli paljon kysymyksiä, ja se uudistus on erittäin tärkeä. Minun täytyy sanoa, että sitä on myös siinä mielessä ilo tehdä, että vaikka vaikeat leikkaukset kohdistuvat myös ammatilliseen koulutukseen, niin meillä on ammatillisen koulutuksen kentän kanssa hyvä vuoropuhelu ja siellä nähdään uudistuksen tarve aivan ilmeisenä. Kävin 400 koulutuksen järjestäjän kanssa keskustelemassa Seinäjoella, ja siellä oli semmoinen äänestysmahdollisuus. Kun puheenvuoroni jälkeen siellä äänestettiin, niin siellä ihan ylivoimainen enemmistö, siis puhuttiin yli 90 prosentista, vastasi kysymykseen, (Välihuutoja vasemmalta) onko uudistus tarpeellinen, että kyllä on. Tämän uskallan sanoa siitä huolimatta, että näihin prosenttilukuihin liittyy tiettyä keskustelua, jota on tällä viikol-
lakin käyty, mutta joka tapauksessa palaute oli erittäin positiivista siellä, että nähtiin uudis-
tus tarpeellisena.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Yliopistojen rahoituksesta käydään aiheellista keskustelua. Tulin juuri tähän tilaisuuteen tuolta Helsingin yliopistolta, missä tapasin yliopistojen rehtoreita, ja heidän kanssaan on käyty hyvää keskustelua siitä, millä tavalla koulutuksen ja tutkimuksen laatu voidaan turvata vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa. Helsingin yliopiston kohdalla tunnen kyllä myöskin itse sen paineen ja kovan tilanteen, että (Puhemies koputtaa) siellä on yt-neuvottelut käynnissä, ja toivon, että sivistysvaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan huomiot ja eduskunnan suunnittelema lausuma tästä Helsingin yliopiston rahoituksen tason turvaamisesta (Puhemies koputtaa) ja korjaamisesta olisi mahdollista toteuttaa kehysriihessä, mutta siihen me palaamme vielä monta kertaa uudelleen.

Onko, arvoisa puhemies, aika käytetty? Mielelläni vielä olisin jatkanut, mutta jos tämä oli viimeinen puheenvuoroni, niin toivon teille kaikille hyvää joulua ja kiitän hyvistä yhteistyöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu varmaan jatkuu illan mittaan vielä pitkään. Tässä keskustelussa vielä myönnän vastauspuheenvuorot edustajille Gustafsson, Ala-Nissilä, Kasvi ja Jaskari.

15.57 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Puumala tuossa hetki sitten puheenvuorossaan ääneen ajatteli ja spekuloi sillä, mitä sosialidemokraatit olisivat tehneet, jos olisivat hallitusohjelmaa tehneet. Jo ennen vaaleja itse myöskin täällä täysistunnossa ainakin kahteen otteeseen totesin, että koulutukseen tehty säästöt on jo tehty aivan piripintaan, ja kyllä minä haluan uskoa sillä tavalla sosialidemokraatteihin, että — arvostan kyllä myöskin keskustapuoluetta, olen pitänyt sitä sivistyspuolueena ja pidän edelleenkin — olisimme kyllä pyrkineet pitämään kiinni siitä, että ei leikata, ja niitä säästöjä olisi tehty meidänkin toimesta rakenteellisilla toimilla esimerkiksi tämän keskiasteen kohdalta. Nythän te olette jättämässä niistä säästötalkoista lukiot pois, keskiaستetta ei yhdistetä, sillä tavalla koordinoida. (Välihuuto) — En minä ole yhdistämässä (Puhemies koputtaa) lukio- ja ammatillista koulutusta, en tarkoita sitä. — Mutta tätä koordinaatiota pitää voida tehdä ja tätä kautta (Puhemies koputtaa) hakea säästöjä.

15.58 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että tuo tilanne on juuri niin kuin edustaja Puumala sanoi, että te olisitte olleet myöskin tiettyjen säästöjen edessä, (Jukka Gustafsson: Me itse paremmin tiedämme!) niin kuin vaaliohjelmassannekin sanotaan.

Arvoisa puhemies! Tuolla jaostossa saimme tästä digitalisaatiosta hyvän selvityksen muun muassa muutamista perusopetuksen oppilaitoksista muun muassa Vantaalla. Minusta tässä kärkihankkeessa on paljon mahdollisuuksia ja se on tärkeä. Sitten toinen asia. On hyvä asia, että kulttuurin ja liikunnan määrärahat ovat kohtuullisella tasolla. Kiinnitin myös huomiota siihen, että ensimmäistä kertaa nyt valiokunta voi osoittaa lahjakkaiden nuorten joukkueurheilun apurahoihin pienen rahan ja avata tämän tärkeän väylän. Se on myöskin hyvä avaus tältä eduskunnalta.

15.59 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu innovaatioista, digitalisaatiosta, biotaloudesta ja niin edelleen. Mitä ne kaikki edellyttävät? Luonnontieteitä ja teknologiaa. Ja mihin ne puolestaan perustuvat? Matematiikkaan. Viime vuosina on kannettu huolta liikunnasta, kädentaidoista, taideaineista, liikunnasta, us-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

konnosta, draamasta, kaunokirjoituksesta — niin, ja muistinhan sanoa: liikunnasta. Sen sijaan luonnontieteistä ja matematiikasta ei ole tässäkään salissa juuri puhuttu. Juuri ne aiheet, joiden osaamiseen kansantalous perustuu, on laiminlyöty. Sen seurauksena esimerkiksi pitkän matematiikan kirjoittajien määrä laskee vuosi vuodelta, on laskenut jo pitkään. Teknillisiin yliopistoihin hakee vuosi vuodelta vähemmän nuoria, on hakenut vähemmän nuoria jo pitkään. Kysynkin, miten voisimme parantaa matematiikan kiinnostavuutta kouluissa. Pitäisikö myös matematiikkaa olla tunti päivässä? Olisi lapsilla edes yksi taatusti hauska tunti — ainakin minun mielestäni olisi ollut.

16.00 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on sanottu monien asiantuntijoiden sanoin, että koulutuksesta ei kerta kaikkiaan voi säästää enää, ja se on juuri näin, minä olen samaa mieltä, että meidän täytyy kaikkemme tehdä, että saadaan koulutuksen, tutkimuksen ja tieteen rahat takaisin heti, kun on mahdollista. Mutta sitten myöskin aika monet asiantuntijat sanovat, että Suomi ei voi enää elää velaksi. Ovatko he sitten ei-asiantuntijoita siinä puolella? Meidän täytyy pitää myöskin tästä huolta. Toiseksi sanotaan usein, että mitään ei voi uudistaa, mikäli ei saada uutta rahoitusta. Minä väitän, että voidaan uudistaa jopa siinä tilanteessa, jos rahoitusta on vähän vähempi.

Olisin oikeastaan kysynytkin ministeriltä, mutta nyt tässä loppuvaiheessa kommentoin: On myöskin elementtejä uudistuksista. Yksi elementti on esimerkiksi Tampere 3 -hanke, jossa ovat teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto, ammattikorkeakoulu ja jossa tehdään uudella tavalla. Ja toinen — olen edustaja Kasvin kanssa ihan täysin samaa mieltä: digitaalisella puolella pystyttäisiin (Puhemies koputtaa) tekemään todella paljon, jos toimintatapoja pystyttäisiin muuttamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Pelisääntöjen mukaan tämän asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään. Keskustelua jatketaan tänä iltana näiden muiden pääluokkien jälkeen. Tarkkaa kellonaikaa siihen ei tässä vaiheessa voi sanoa.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 16.01.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 23.44.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaa koskevan pääluokan 29 yleiskeskustelua.

23.44 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen leikkaukset yliopistoilta ovat kohtuuttomia. Perusrahoitusta leikataan 50 miljoonaa euroa vuosittain koko hallituskauden ajan. Lisäksi ovat yliopistoindeksiin jäädytykset. Yhdessä nämä muodostavat kestäättömät leikkaukset. Etenkin teknillisiin yliopistoihin iskee myös Tekesin määrärahojen roima leikkaus. Helsingin yliopistolle apteekkimaksujen poisto tekee ison lisäloven määrärahoihin. Hallitus toimii vastoin perustuslakivaliokunnan suositusta. Se esitti apteekkimaksujen vähennyksen vaiheistamista kertarysäyksen sijaan. Rajut leikkaukset lamaannuttavat yliopistojen perustoimintaa: opetusta, tutkimusta, koulutusta, sivistyksen ta-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

son ylläpitoa. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat joutuneet yt-kierrokseen. Pelkästään yliopistoilta on häviämässä jopa 2 500 työpaikkaa. Yliopistoilla on nyt hätä työpaikoista, tutkimuksen ja tieteen tulevaisuudesta, Suomen tulevaisuudesta.

On toki tärkeää löytää uudistustarpeita yliopistoillakin ja löytää uusia tapoja toimia. Profiloinnista on syytä hakea uutta virtaa, mutta kestävää olisi toimia niin, ettei aloiteta määrärahojen rajulla vähennyksellä vaan panostetaan uudistuksiin, jotka tulevaisuudessa vähentäisivät määrärahan tarvetta hallitusti. Yliopistot tuottavat tulevaisuuden siemenperunoita, jos tutkimuksen laatuun ja tutkijoiden työhyvinvointiin panostetaan, mutta Helsingin yliopistolla, Aalto-yliopistolla ja ammattikorkeakoulu Metropoliasissa on kaikissa käynnissä yt-neuvottelut. Täytyy muistaa sekin, että kun Aalto-yliopisto aikoinaan perustettiin, sille luvattiin huomattavasti suuremmat määrärahat kuin Aalto-yliopisto on tähän mennessä saanut.

Arvoisa puhemies! Tutkijat kaipaavat työrauhaa. Luovuutta kasvattaa se, ettei tarvitse jatkuvasti olla huolissaan rahoituksen jatkuvuudesta. Tutkijalla pitää olla myös mahdollisuus epäonnistua. Haluan täsmentää tätä, sillä myös epäonnistumisesta voi seurata jotakin uutta ja yllättävää. On kohtuutonta, että hallituksen ministerit vaativat muun muassa perustutkimukselta tehoa ja näyttöjä. Perustutkimus on juuri sitä, mikä on kaikkien uusien innovaatioiden ja keksintöjen taustalla. Me emme voi kuitenkaan tietää, mihin tulevaisuuden menestystarinoihin tutkimus tulee johtamaan. Me emme voi valita voittajia, eikä munia kannata laittaa yhteen koriin. Ministeri Sanni Grahn-Laasosen paimenkirje yliopistoille halventaa sitä tärkeää työtä, mitä yliopistoissamme tehdään maamme parhaaksi.

Hallituksen rajut koulutusleikkaukset kurittavat myös peruskoulutusta, ammatillista koulutusta ja lukiokoulutusta. Sivistyksen pohjan murentaminen kaventaa nuorten mahdollisuuksia ja pahentaa nuorisotyöttömyyttä entisestään.

Myös varhaiskasvatuksen tilanne heikkenee. Eilen eduskunnan enemmistö äänesti kumoon lapsen oikeuden päivähoitoon. Hallitus arvioi, että leikkaamalla subjektiivista päivähoito-oikeutta olisi saatavissa säästöjä. Tämä on lyhytnäköistä ajattelua, joka voi kostautua myöhemmin lisääntyvänä pahoinvointina. Päivähoidon laatu heikkenee myös, sillä hallitus on asetuksella kasvattanut päivähoidon lapsiryhmien ryhmäkokoja. Hallitus ei ole millään tavalla huomionnut varhaiskasvatuksen lastensuojelullisia vaikutuksia, kuten sitä, että nyt sellaiset perheet, joissa on uupumusta tai mielenterveysongelmia, voivat saada tukea arkeensa sillä, että lapsen päivähoito on järjestynyt. Toisaalta päivähoidon rajaaminen vaikuttaa myös työssäkäyntiin ja työelämään. Kun subjektiivinen päivähoito-oikeus rajataan 20 tuntiin, niin se vaikeuttaa osa-aikatyöntekoa ja se vaikeuttaa työttömien työnhakua. Lapsen edun mukaista on se, että perheet voivat itse valita päivähoidon määrän. Ihmettelen, mihin ovat unohtuneet lapsen etu ja lapsivaikutusten arviointi hallituksen päätöksissä.

23.50 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nyt kiinnittää katsetta hieman tuonne tulevaisuuteen. Mehän täällä salissa kyllä toivomme, että työtä ja verotuloja olisi tässä maassa hieman enemmän, jotta sitten voisimme sitä paremmilla mielin jakaakin.

Valtiovarainvaliokunta ja sivistysvaliokunta molemmat totesivat myönteisesti avkanustinjärjestelmästä ja sen mahdollisuuksista. Se ei ole tuki vaan nimenomaan investointijärjestelmä. Se on jo 17 maassa Euroopassa käytössä, ja Norjassa ja Virossa vuonna 2016 se otetaan käyttöön, ja kaikista näistä maista, joissa se on käytössä, on raportoitu positiivisia kokonaistuloksia av-alalle ja koko kansantaloudelle. Kerrannaisvaikutusten on katsot-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tu olevan jopa 2—4 kertaa tuotannon suora kulutus. Tähän kuuluu kuvausryhmää, cateringiä, majoitusta, matkustusta ja muita palveluja. Jos mikä, niin tällaiset tuotannot ovat maa-brändityötä parhaimmillaan. Toivonkin kovasti, että nämä lausunnot ja selvästi semmoinen yleinen tahtotila, mikä meillä tuolla sivistysvaliokunnassakin tämän kannustinjärjestelmän suhteen on, luovat toivoa ja sitten ihan tekoja hallituksemme osalta, että saamme tuon kannustinjärjestelmän tänne Suomeenkin käyttöön, koska sillä voisi olla erinomaisia vaikutuksia suomalaiselle kulttuurielämälle, elinkeinolle, matkailulle ja koko maalle.

23.51 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! En puhu nyt niistä karkeista säästöistä, joita hallitus kohdentaa koulutukseen ja tutkimukseen. Niistä ja niiden haitallisuudesta on tässä salissa sanottu jo paljon. Sen sijaan keskityn kahteen budjettialoitteeseen, jotka liikkuvat OKM:n ja TEMin rajapinnassa.

Ensimmäinen on Laguna-hanke. Hankkeen tarkoituksena on tutkia neutrinotähtitiedettä sekä fysiikan suurinta ongelmaa, niin sanottua yhtenäisteoriaa. Tutkimuslaboratorion suuret neutroni-ilmaisimet tulee sijoittaa syvälle maan alle sopivan etäisyyden päähän Cernistä. Tehtyjen tieteellis-teknisten vertailujen perusteella Pyhäsalmen kaivos Pohjois-Pohjanmaalla on ensisijainen vaihtoehto Lagunan sijoituspaikaksi — siis paras paikka koko Euroopassa.

Laguna-hankkeessa on tarkoitus edetä siten, että ensi vaiheessa toteutettaisiin pilottiprojekti. Hanketta on edistetty jo vuosien ajan, mutta valitettavasti Suomen valtio on suhtautunut hankkeeseen ja sen kuluihin osallistumiseen, sanotaanko, nihkeästi. Laguna olisi historian suurin kansainvälinen tiedehanke Suomessa, ja hankkeella olisi merkitystä koko Suomen ja Euroopan tiede-elämän kannalta. Laguna nostaisi Suomen fysiikan tutkimuksen uudelle tasolle ja voisi auttaa synnyttämään uusia tieteen ja teknologiaan liittyviä työpaikkoja. Laguna-hankkeella olisi iso aluetalousvaikutus tilanteessa, jossa Pyhäjärven seutua uhkaa kaivoksen sulkemisesta aiheutuva rakennemuutos. Laguna tuottaisi paljon myös muuta työtä tukipalveluiden ja rakennushankkeen kautta.

Suomen osuus kokonaiskustannuksista vahvistuu myöhemmin osallistujamaiden välisissä neuvotteluissa. Rakentamisajan rahavirrasta merkittävä osa suuntautuisi Suomeen. Sveitsin Cernin toiminnot ovat tuoneet alueelle 7 frangia jokaista isäntävaltion sijoittamaa frangia kohden. Näin ollen voitaisiin arvioida, että Suomen Lagunaan sijoittamat eurot maksaisivat itsensä moninkertaisesti takaisin. Olisi tärkeää, että Suomessa tehtäisiin pian periaatepäätös siitä, lähteekö valtio tukemaan Laguna-hankkeen sijoittautumista Suomeen vaiko ei. Päätöksen tekeminen ja ilmoitus siitä, sitoudutaanko hankkeeseen, olisi tärkeä tehdä pian, sillä Pyhäjärven kaivos suljetaan pian ja sen jatkokäytön suunnitteluun pitäisi saada tietoa. Lisäksi eurooppalainen tiedeyhteisö tuskin odottaa enää montaa vuotta sitä, lähteekö Suomi mukaan hankkeeseen. Olen tehnyt budjettiesityksen Laguna-hankkeen käynnistymisestä ensi vuonna, ja mielestäni olisi ainakin tärkeää, että ensi vuoden aikana Suomen suhtautuminen hankkeeseen vihdoinkin lyötäisiin lukkoon.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esille, on budjettialoitteeni elokuva- ja av-tuotannolle suunnattavasta tuotantotuesta, josta edustaja Kosonen äsken ansiokkaasti puhuikin. Kansainväliset elokuva- ja tv-tuotannot kuluttavat isoja määriä rahaa niissä maissa, joissa tuotantoja toteutetaan. Rahaa kulutetaan av-alan lisäksi majoitukseen, tukipalveluihin ja ravintolapalveluihin. Tuotannot hakeutuvat yleensä maihin, jotka tarjoavat mahdollisuuden saada tuotantokulujen osittaispalautuksen kansallisen tukijärjestelmän kautta. Favexin mukaan esimerkiksi Saksassa kannustimen on laskettu tuoneen 2,5 miljardin euron investoin-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

nit ja tuottosuhde on ollut merkittävä. Jokainen myönnetty euro on tuonut Saksaan 6 euroa. Viime vuosina lukuisat maat ovat lanseeranneet ja jatkokehittäneet omia kannustinjärjestelmiään tuotantojen houkuttelemiseksi. Suomesta tällaiset tuotantokannustimet puuttuvat, ja Suomi saa nyt vain murto-osan niistä elinkeino-, vienti-, matkailu- ja verotuloista, joita kilpailijamaat saavat. Kansainvälisten tuotantojen saaminen Suomeen vahvistaisi myös maabrändiä ja houkuttelisi sitä kautta Suomeen enemmän turisteja. Lisäksi Suomen elokuva- ja av-osaaminen ja yleinen kulttuuriosaaminen saisi mahdollisuuden kehittyä yhä korkeammalle tasolle ja myös kulttuurialan työllisyys paranisi.

Esitänkin budjettialoitteessani, että Suomeen kehitetään kannustinjärjestelmä houkuttelemaan elokuva- ja tv-tuotantoja maahan. Suomessa tehdyistä palveluustoista ja suomalaisista työvoimakuluista voitaisiin myöntää esimerkiksi 10—20 prosentin jälkikäteinen osittaispalautus. Järjestelmä maksaisi itsensä takaisin välittömästi saman budjettivuoden aikana. Vastaavantyyppinen järjestelmä on siis jo käytössä 17 Euroopan maassa. Sivistysvaliokunta on mietinnössään nostanut asian esille ja esittänyt, että tuotantokannustinjärjestelmää pitäisi alkaa kehittämään. Toivon todella, että vaikka aloitteeni ei nyt menisikään läpi, niin ensi vuoden aikana ryhdyttäisiin valmistelemaan tuotantokannustinjärjestelmää käyttöön otettavaksi ja se voitaisiin sitten päättää vuodelle 2017.

Uskon, että nämä molemmat esiin nostamani asiat toisivat Suomeen työtä, osaamista, sivistystä ja menestystä ja alkupanosten jälkeen molemmat ehdotukset maksaisivat itsensä moninkertaisesti takaisin.

23.57 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on monta asiaa, joita voisi kommentoida ensi vuoden talousarvioon liittyen. Hallituksen valinta kohdistaa leikkaukset juuri tasa-arvon ja talouskasvun kannalta kaikista oleellisempaan alueeseen eli koulutukseen ja osaamiseen on ollut yksi niistä aiheista, joita on puitu tänä syksynä hyvin paljon.

Minä haluan nyt kiinnittää huomiota rahallisesti pienempään mutta nuorten kannalta hyvin keskeiseen kokonaisuuteen eli nuorisotakuuseen. Siihen liittyen on harmittanut ennen kaikkea kaksi asiaa: Ensimmäinen on se, että hallitus leikkaa nuorisotakuun rahoitusta hyvin rankasti. Ensi vuonna on jäljellä alle puolet alkuperäisestä 60 miljoonasta ja tulevina vuosina vielä vähemmän. Toinen asia on se, että tämän leikkauksen peittämiseksi on alettu puhua harhaanjohtavasti nuorisotakuun rahoituksesta.

Viime hallituskauden aikana käynnistettyyn nuorisotakuuseen oli varattu yhteensä 60 miljoonan vuosittainen määräraha. Puolet siitä oli työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla ja toinen puoli OKM:llä. Työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusosuudesta ei ole ensi vuonna jäljellä mitään. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että Sanssi-kortti-työllistämisseteliin varattuja määrärahoja ei ole enää lainkaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla nuorisotakuuseen panostettiin koulutuspaikkojen määrällä sekä etsivän nuorisotyön kautta mutta ensi vuodelle leikkauksia on hallituksen toimesta esitetty etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan määrärahoihin.

Nuorisotakuuta kohtaan on kohdistettu kritiikkiä siitä, että nuorisotyöttömyys ei ole vähentynyt. Tässä ei nyt selvästikään nähdä metsää puilta. Nuorisotyöttömyys ei ole mikään muusta työmarkkinatilanteesta irrallaan oleva ilmiö. Kun työttömyys kaiken kaikkiaan on taantumassa ja leikkauspolitiikan seurauksena kasvussa, johtaa se tietenkin myös nuorten työttömyyden kasvuun. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että nuorisotakuu tai työvoimapoliti-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tiikka ylipäättään pitäisi kokonaan lopettaa. Päinvastoin, sen tarkoitushan on juuri ylläpitää ihmisten työkykyä ja pitää työttömyysjaksot mahdollisimman lyhyinä.

Arvoisa puhemies! Minusta nuorisotakuuta voi kritisoida siitä, että iso osa toimenpiteistä kohdistui nuoriin, jotka eivät välttämättä olleet syrjäytymisvaarassa. Ne nuoret, joilla on mielenterveyden kanssa ongelmia, joilta ovat menneet luottotiedot ja sen seurauksena oma kämppä alta, eivät hyödy takuusta, joka ohjaa kouluun tai töihin. Jotta voi hoitaa opiskelun tai työnteon, pitää muut asiat saada järjestykseen ensin. Näitä nuoria parhaiten palvellut osa nuorisotakuusta onkin etsivä nuorisotyö. Se on vakiinnuttanut asemansa ainoana palveluna, joka tavoittaa jo syrjäytettyjä nuoria. Etsivän nuorisotyön asemaa on viime vuosien aikana pyritty vakiinnuttamaan ja toiminta on saatu laajennettua koko maahan. Yhteensä yli 20 000 nuorta on tavoitettu joka vuosi. Sen sijaan, että hallitus olisi pyrkinyt jatkokehittämään nuorisotakuuta viime hallituskauden toimintamallien ja kokemusten pohjalta, päätti hallitus nuorisotakuun rahoituksen leikkaamisesta ja korvaamisesta uudella yhteisötakuulla, vieläpä sellaisella rahoituksella, joka koko hallituskauden aikana vastaa vain kuudesosaa siitä, mitä edellisen kauden nuorisotakuun vuosittainen rahoitus oli.

Erityisen ongelmallisia olivat hallituksen esitykset etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoituksen vähentämisestä, yhteensä noin 6 miljoonan edestä. Summa on koko valtiontalouden mittakaavassa hyvin pieni mutta tämän toiminnan näkökulmasta aivan keskeinen. Valtiovarainvaliokunta päätti palauttaa 3,75 miljoonaa tästä leikkauksesta, sinänsä tärkeä askel mutta ei riittävä tätä alkuperäistä leikkausta paikkaamaan. Sivistysvaliokunta esitti omassa lausunnossaan yksimielisesti 10 miljoonaa.

Kaikista häiritsevintä on kuitenkin ehkä ollut se, että rahoituksen jakautumisesta eri momenttien välille ja nuorisotakuun yhteenlasketuista leikkauksista on ollut todella hankalaa saada todenmukaista, paikkansapitävää tietoa. Vasta aivan budjetin käsittelyn loppusuoralla kävi ilmi, että valtiovarainministeriöllä oli erilaiset luvut nuorisotakuun rahoituksesta kuin valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolla oli. On myös hyvin harhaanjohtavaa, että viitataan koko nuorisotoiminnan perusrahoitukseen, kun puhutaan nuorisotakuun rahoituksesta. Ne ovat kaksi täysin eri asiaa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, minä pistin toiveeni hallitukseen tässä yhdessä ja ainoassa kysymyksessä, siinä, että hallitus olisi paikannut näitä todella lyhytnäköisiä leikkauksia, jotka kohdistuvat etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan. Mutta siihenkään ei tämä hallitus kyennyt eikä halunnut, vaikka kyse on hyvin pienestä summasta mutta nuorten kannalta erittäin tärkeästä asiasta. Olen todella pettynyt.

0.03 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee kovia leikkauksia ja myös näitä koulutusleikkauksia sillä, että on pakko leikata, koska olemme taloudellisesti vaikeassa tilanteessa. Sosialidemokraatit katsovat, että nimenomaan sen takia että olemme vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, kannattaa nyt panostaa nimenomaan koulutukseen ja osaamiseen, ja myös sen takia, että sille on tässä tilanteessa erityisen painavat sosiaaliset syyt. Työttömät ihmiset kannattaa ohjata opiskelemaan. Syrjäytymisvaarassa olevista lapsista pitää huolehtia, heidät pitää saada päiväkoteihin, kouluihin, palveluiden piiriin. Nuoria ei pidä jättää syrjäytymään, vaan heille pitää tarjota palveluita. Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa meidän pitää myös luoda uskoa tulevaisuuteen ja tulevaisuuden näkymiä siitä, mistä uutta kasvua voi syntyä. Ja siinä koulutus on avainasemassa.

Niin kotimaiset kuin kansainväliset taloustieteilijät ovat varoittaneet Suomea siitä, että varhaiskasvatukseen, ammattikoulutukseen, korkeakoulutukseen, tutkimukseen ja inno-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

vaatiojärjestelmään kohdistuneet leikkaukset ovat lyhytnäköisiä ja ne tulevat pitkällä aikavälillä maksamaan paljon. Ne tuhoavat meidän tulevaisuutemme kasvun avaimet.

Tänään aikaisemmin opetusministeri Grahn-Laasonen perusteli näitä koulutukseen kohdistuvia rajuja leikkauksia muun muassa sillä, että samaan aikaan kuitenkin panostetaan sitten yksittäisiin kohtiin, tuodaan ikään kuin tällaisia pieniä kasvun siemeniä sinne lisäksi. Koen, että tämä on kyllä aika epäuskottavaa tilanteessa, jossa koko tämä perusta leikataan pois eli myös nämä uuden kehittämisen ja kasvun eväät. Se ei ole kauhean uskottavaa, vaan meidän pitäisi tässä tilanteessa niin pitää tästä perusrahoituksesta kiinni kuin sitten toki myös lisätä niitä uudistumisen eväitä.

0.05 Esko Kiviranta kesä: Arvoisa puhemies! Oppositio on lähtenyt liikkeelle arvostelemalla hallituksen aloittamia koulutus uudistuksia kautta linjan. Suomen koulutus ei ole ajautunut nykyisiin vaikeuksiin viimeisen puolen vuoden aikana, ja tämänhetkisestä oppositiosta olisi voitu vaikuttaa tilanteen kehittymiseen. Katseet kääntyvät erityisesti viime kauden opetusministereihin.

Sipilän hallitus on ottanut koulutuksen kärkihankkeisiinsa ja on sijoittamassa rahaa sen kehittämiseen. Vaikka rahoituksen määrää joudutaan sopeuttamaan taloustilanteen vuoksi, on samalla tarkoitus luoda uusia toimintatapoja, joiden avulla yhteiskuntamme pystyy tarjoamaan laadukkaan koulutuksen jatkossakin. Koulutus uudistus on kokonaisuus, jossa käydään läpi koko järjestelmä, jotta se saadaan mahdollisimman hyvin palvelemaan sekä opiskelijoita että työelämää. Näin saamme lisää innovaatioita, tuoretta ajattelua yrityksiin ja käytännön tietoa ja kokemusta oppilaitoksiin.

Oppositio on pyrkinyt viime päivinä esittämään esimerkiksi lapsiin kohdistuvat päätökset hyvin yksipuolisesti. Esimerkiksi koulujen aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan maksuihin tehty nosto ei ole mikään pakkonosto, vaan kunnat voivat tarvittaessa nostaa maksuja ja tehdä ratkaisuja oman tilanteensa mukaan. Päätöksen mahdollisesta maksumuutoksesta tekee jokainen kunta ja sen tekevät eri puolueita edustavat luottamushenkilöt itse. Lisäksi pienituloisten perheiden lapset ovat oikeutettuja saamaan palvelun ilmaiseksi. Päätöksen teko asiassa tuodaan lähemmäksi kansalaista, jota asia koskee. Eikö tämä juuri ole demokraattinen ja oikeudenmukainen toimintatapa, joka myös lisää lasten välistä tasa-arvoa?

Peruskoulujen oppimateriaalien nykyaikaistamiseksi on opetus- ja kulttuuriministeriö puolestaan pannut vireille erillisen hankkeen. Tämän avulla saamme tasavertaiset oppimateriaalit oppilaiden käyttöön eri kouluissa. Samalla koulu kykenee tukemaan paremmin oppilaita tiedonhaussa ja tiedon käsittelyssä monipuolisesti. Nämä ovat taitoja, joiden hallitsemista tulevaisuudessa tuskin kukaan kiistää. Digitaalinen oppimismateriaali ei kulu käytössä kuten painetut kirjat, joita kunnissa kierrätetään luokalta toiselle. Tämäkin uudistus siis tuo uusia mahdollisuuksia toteuttaa opetusta ja lisää oppilaiden välistä tasa-arvoa.

Toisen asteen reformilla saamme ammatillisen koulutuksen vastaamaan työelämän tarpeita ja varmasti myös vähennetyksi ilman koulutusta jäävien nuorten lukumäärää. Toisen asteen koulutus valmistaa nuoria työelämään, jossa he tulevat toimimaan mahdollisesti jopa 50 vuotta valmistumisensa jälkeen. Koulutuksen tulee siis antaa hyvät lähtökohdat elinikäiselle oppimiselle ja ammatissa kehittymiselle. Vaadittavat perustaidot on opittu jo peruskoulussa uudistettujen opetusmenetelmien ansiosta nykyaikaisia menetelmiä käyttäen ja kustannustehokkaasti, jolloin nuorilla on hyvä pohja uuden tiedon ja taitojen omaksumiselle jo ammattiin opiskellessa. Näiden taitojen tärkeys on noussut, ja tulevaisuudessa niiden merkitys tulee kasvamaan entisestään. Näilläkin toimilla on selkeästi tasa-arvoa li-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

säävä vaikutus, jolla saamme kysynnän ja tarjonnan vastaamaan toisiaan kouluttamalla ammattinsa osaavia työntekijöitä.

Korkeakoulujen ja yritysten nykyistä läheisempi yhteistyö antaa omalta osaltaan kaivatua piristystä Suomen kilpailukyvyille. Tällä tavalla saamme korkeakoulujen innovaatiot yritysten käyttöön. Yritykset ja korkeakoulut pystyvät yhdessä kehittämään uusia vientituotteita, joista koulujen ja yritysten lisäksi hyötyy koko Suomi. Heikosta vientitilanteesta riippumatta suomalaiset ovat edelleen innovatiivisia, ja saamme kannustetuksi opiskelijoita mukaan erilaisiin korkeakoulujen ja yritysten hankkeisiin, jolloin innovaatio ja keino toteuttaa innovaatiot kohtaavat toisensa nykyistä varmemmin. Tämä uudistus kannustaa yrityksiä lähtemään mukaan rohkeasti korkeakoulu-yhteistyöhön ja parantaa opiskelijoiden työnsaantimahdollisuuksia heidän valmistuessaan.

Arvoisa puhemies! Nyt ei ole kyse yksittäisistä teoista vaan kokonaisuudesta. Tämän kokonaisuuden tarkoitus on kilpailukyvyn parantamisen lisäksi oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo monellakin tapaa. Nyt tarvitaan tekoja, joilla saamme Suomen nousuun haasteellisessa tilanteessa. Tekojen on oltava sellaisia, että ne kantavat maamme eteenpäin myös jatkossa.

0.10 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Lähes jokainen leikkaus, joka joudutaan tekemään, on jostain näkökulmasta katsoen huono asia. Vastaavasti jokainen lisämääräraha, joka voidaan antaa, on hyvä asia. Keskustelussa käytetään hieman liian paljon aikaa ja energiaa tämän itsestäänselvyys-toteamiseen. Suomessa kuitenkin velkaannutaan nyt niin kovaa, ettei mikään yhteiskunnan osa voi olla näissä talkoissa koskematon. Meidän täytyy priorisoida sitä, mihin me velkarahat käytämme, koska elämme lastemme laskuun ja haluamme laittaa sen piikin kiinni.

Vasemmisto-oppositiosta on kilvan täällä salissa kauhisteltu jokaista leikkausta, ja erityisesti paljon kyyneliä on vuodatettu yliopistojen ja koulutuksen leikkauksista. Kuitenkin vasemmiston riveissä on monta opintonsa kesken jättänyttä, jotka ovat pystyneet luomaan hienon uran politiikassa koulutuksen puutteesta huolimatta.

Suomi on pieni kansakunta, joka nousee vain koulutuksen tuomista innovaatioista. Jotain täällä on kuitenkin vialla. Toisin kuin muualla maailmassa meillä korkeakoulutus ei saa aikaan halua ryhtyä yrittäjäksi, vaan päinvastoin vähentää sitä halua. Olen jo pitkän aikaa ihmetellyt tätä seikkaa. Odotetaanko täällä liiaksi valmista pöytää ja jonkun maksamaa palkkaa, vai mistä kyseinen passiivisuus? Suomi ei sinänsä tarvitse maistereita tai tohtoreita näiden titteleiden itsensä vuoksi olemaan työttöminä, vaan Suomi tarvitsee hyviä ideoita ja sellaisia ihmisiä, jotka ovat valmiita viemään niitä eteenpäin. Jokin tässä yhteiskunnassa tai sen koulutusjärjestelmässä on vialla, kun ideoita ei keksitä tai ainakaan ei osata kaupallistaa.

Arvoisa puhemies! On selvää, että yliopiston maailmasta löytyy tehostettavaa. On paljon tieteenaloja, jotka tuskin tuovat meille vientiä tai joista voisi syntyä sellaisia innovaatioita, jotka toisivat maahan yksityisen sektorin työpaikkoja. On keskityttävä tuottamaan osaamista, jolla on käyttöä myös käytännössä. Tämä koskee korkeakoulujakin. Niinpä hallituksen linjaukset korkeakoulujen profiloitumisesta ja keskittymisestä ovat tervetulleita. Pidän näitä koulutuksen niin sanottuja leikkauksia enemmänkin mahdollisuutena terävöittää toimintaa ja keskittyä osaamiseen tutkintojen tehtailun sijaan. Ei voi hyväksyä asennetta, että leikkaus tarkoittaa automaattisesti huononnutta. Ei voi hyväksyä asennetta, että ol-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

laan ensimmäisenä polkemassa jalkaa ja osoittamassa mieltä, kun pitäisi kantaa osansa taloustalkoista. Näinkö toimii tämän maan sivistyneistö? Ihmettelen.

Lisäksi haluan tuoda esiin erimielisyyteni niiden näkemysten kanssa, että säästöihin tulisi vastata keskittämällä yliopistoja. Maa on laaja, ja maakuntien korkeakoulut tuottavat hyvää tutkimusta. Myös korkeakoulun arvo alueen kehittymisen kannalta on tunnustettava. Vastoin eräitä käsityksiä Suomessa on elämää myös pääkaupunkiseudun ja suurimpien kasvukeskusten ulkopuolella. Helsingin yliopisto ei ole maan ainut oppilaitos.

0.13 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tämä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala on tänä syksynä osoittautunut aika monitahoiseksi kokonaisuudeksi, jossa tapahtuu parhaillaan paljon. On isoja rakenteellisia uudistuksia, näitä säästöjä, useampia budjettilakeja, ja näiden parissa meillä sivistysvaliokunnassa onkin syksy pitkälti mennyt. Sekä meidän valiokunnan mietinnöissä että myöskin tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on korostettu hyvin voimakkaasti seurannan merkitystä ja vaikutusarvioinnin tarvetta jatkossa. Tämä on tärkeä evästys hallitukselle nyt tulevaa ajatellen, ja nimenomaan niin, että näitä eri uudistusten, eri lakien vaikutuksia arvioidaan kokonaisuutena, kun ne kohdistuvat samaan kohderyhmään, erityisesti lapsiin ja nuoriin.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö on muutenkin mielestäni oikein hyvä. Siinä huomioidaan tämä tilanne ja otetaan myös varsin kriittisesti kantaa siihen, minkälaisia vaikutuksia näillä päätöksillä mahdollisesti on. Senpä takia tämä seurannan merkitys ja vaikutusarvioinnin tarve on hyvin keskeinen viesti.

Sivistysvaliokunta on itse ehdottanut etsivään nuorisotyöhön lisämäärärahaa 10 miljoonaa euroa, niin kuin edustaja Andersson tässä aikaisemmin totesikin. Tämä oli aivan yksimielinen, ja siitä on tässä salissa nyt lukuisia positiivisia lausuntoja kuultu. Toinen tällainen yhteinen valiokunnassa oli av-kannustinjärjestelmä, josta muun muassa edustaja Kosonen täällä mainitsi ja ansiokkaasti kertoi. Nämä ovat molemmat sellaisia ehdotuksia, jotka hyvin tuntuvat täällä jakavan näkemyksiä, ja tämä on myöskin hyvä evästys tulevia budjetteja ajatellen, erityisesti ehkä yhdessä TEMin kanssa. Nimittäin molemmat ovat sellaisia, joissa yhteistä rajapintaa on, ja nämä leikkaukset ovat kohdistuneet molemmilta suunnilta nuorisotyön osalta. Tämä av-tuotantokannustinjärjestelmä on sellainen, joka osuu molempien ministeriöiden hallinnonalalle.

Sellaisia lisäyksiä, joita nyt on tulossa budjettiin, on positiivisia: Turvapaikanhakijatilanne on huomioitu budjetissa, ja sen myötä tämä kokonaisuus itse asiassa nyt kasvaa kuluvaan vuoteen verrattuna erityisesti valmistavaan opetukseen kohdistetun lisäresurssin vuoksi, mikä on oikein perusteltua ja hyvä asia. Muita positiivisia lisäyksiä on lainauskorvaus, joka on vielä turhan pienessä roolissa, mutta on tärkeää, että se on nyt siellä mukana, hyvin perusteltu uudistus, ja varmasti voidaan siitäkin olla yhtä mieltä, että sitten Suomen 100-vuotisjuhlavuonna 2017 pistetään tämä asia yhdessä kuntoon. Nuorisotyöhön tulee pieni lisämääräraha erityisesti sinne työpajapuolelle. Tämä on oikein positiivinen esimerkki sellaisesta lisäyksestä, jossa varsin pienelläkin rahalla voidaan saada paljon hyvää aikaan. Aivan sama tilanne on näissä koulujen kerhotoiminnoissa, joihin tuli myöskin pieni, 2 miljoonan euron lisäys.

0.18 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämänhetkinen maahanmuuttotilanne vaikuttaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan. Turvapaikanhakijalapsille aletaan tarjoamaan perusopetukseen valmistavaa koulutusta lähes välittömästi tämän maa-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

han tullessa. Tämähän on erittäin kallista opettamista, vähintään yhtä kallista kuin erityisopetus. Kunnat veloitetaan järjestämään tämä valmistava koulutus, ja valtio luonnollisesti maksaa viulut. Onko tällä hetkellä vaarana, että osa turvapaikkalapsista otetaan mukaan kalliiseen koulutukseen ja muutama kuukausi myöhemmin he saattavat saada kielteisen turvapaikkapäätöksen? Olisiko järkevää aloittaa koulutus vasta oleskeluluvan saatuaan? Minun mielestäni tämä olisi järkevää.

0.19 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sivistysvaliokunnassa erityisen innostavana asiana tälle syksylle oli käsitellä juuri audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmää, jolla nykyistä paremmin ohjautuisi Suomeen kotimaisia ja ulkomaisia elokuvatuotantoja. Erityiset tuotantokannustinjärjestelmät ovat merkittävän kansainvälisiä tuotantoja eri maihin ohjaava tekijä. Niiden puuttuminen Suomesta aiheuttaa sen, että kansainvälisiä tuotantoja ei tänne saada. Suomalaisiakin elokuvia kuvataan enenevissä määrin muissa, kannustimia tarjoavissa maissa.

Tuotantokannustinjärjestelmän tulisi olla riittävän suuri ja pysyvä, jotta se olisi uskottava ja vaikuttava päätettäessä näiden hankkeiden sijoittumisesta. Järjestelmän vaikuttavuus on sidoksissa kilpailijamaiden päätöksiin vastaavien järjestelmien perustamisesta ja tuen tasosta. Tämä kannustinjärjestelmä on sikäli mielenkiintoinen, että se rahoittaa itse itsensä. Alustavien laskelmien mukaan valtion 1 euron panostus toisi verotuloja ensimmäisenä vuonna lähes euron, toisena vuonna lähes 1,5 euroa ja kolmantena vuonna lähestyttäisiin jo 2:ta euroa.

Elokuvatuotantojen merkitys on erityisen suuri Pohjois-Suomessa, jossa on vuosien ajan toiminut hankepohjainen Pohjois-Suomen elokuvakomissio. Alan toimijoilla on jo vahva yhteistyö Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan kanssa. Tavoitteena on ollut luoda av-alalle yhteiset työmarkkinat. Pohjois-Suomesta on ollut runsaasti työntekijöitä isommissa tuotannoissa sekä Norjassa että Ruotsissa. Nyt kun Norjan insentiivi aloittaa vuoden 2016 alusta, ei työllistyminen enää onnistu entisellä tavalla, koska Suomesta puuttuu meille tuotantoja houkutteleva kannustin. Kansainvälisessä kilpailussa Pohjois-Suomi häviää jatkuvasti tuotantoja Liettuaan, Islantiin, Saksaan, Slovakiaan, Irlantiin. Vielä kymmenen vuotta sitten riitti, että alueelta markkinoitiin näyttäviä kuvauspaikkoja ja osaavia ammattilaisia. Nykyisin kansainvälisessä kilpailussa ensimmäisenä kysytään, millainen on Suomen insentiivijärjestelmä. Pohjois-Suomessa kuvattujen elokuvien vaikutusta on tutkittu alue-taloudellisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Merkitys on suuri myös matkailumarkkinoinnin näkökulmasta, esimerkkinä Hollywood-tuotanto Hanna, josta osa juonellisesti sijoittui Kuusamoon, mutta Kuusamossa kuvattiin vain maisemalliset osuudet ja kuusamolaista erämaamökkiä edustivat otokset Saksassa lehtikuusten katveessa. Kuvausryhmän viipymä olisi ollut pidempi, mikäli olisi ollut käytössä kannustin. Se, että jäämme nyt kilpailutilanteessa taka-alalle, tarkoittaa valitettavasti sitä, että aikaisempien vuosien panokset, esimerkiksi Elokuvakomissiossa tehdyt satsaukset, valuvat hiljalleen hukkaan.

Arvoisa puhemies! On ehdottoman tärkeää tulevan vuoden aikana luoda malli suomalaiselle kannustinjärjestelmälle ja ottaa se mahdollisimman nopeasti käyttöön. — Kiitos.

0.22 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Koulutukseen todellakin kohdistuu ikä-vällä tavalla leikkauksia, ja mikään valtion budjettiosa ei kyllä näiltä vältty. Ja yksinkertai-sena syynähän tilanteeseen on tämä Suomen vakava taloudellinen tilanne.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Siinä, miten niitä leikkauksia tehdään, on sitten jätetty sitä päättävältä myös kunnille ja esimerkiksi korkeakoulupuolella ja toisella asteella myös koulutuslaitoksille itselleen. Esimerkiksi viime kaudella nämä leikkaukset ja se, millä tavalla nämä päätökset olisi saatettu voimaan — se, että esimerkiksi ministeriö olisi jatkossa päättänyt siitä, missä esimerkiksi lukiokoulutusta sijaitsee — oli kyllä aivan väärä tie, ja edelleenkin kuntien pitää saada jatkossa näistä asioista päättää, ja näin tämä turvataan. Lukioverkostoa ei myöskään karsita, tästä verkostosta halutaan pitää kiinni, lukioihin ei enää tällaisia leikkauksia tule, kuten aikaisemmin.

Sitten tästä nuorisotakuusta: On hyvä, että me pystymme tämän 4 miljoonaa euroa tähän etsivään nuorisotyöhön laittamaan. Se on ehdottoman tärkeä ja ollut hyväksi todettu tapa. Myöskin nuorten työpajoihin voidaan tämä summa laittaa, että voidaan edes jonkunlainen taso tässä säilyttää. Mutta on myös todettava, että nuorisotakuu ei mallina ole ollut tehokas, sillä nuorisotyöttömyys on edelleen voimakkaasti kasvanut, ja sitä on kehitettävä yhteisötakuun suuntaan ja siihen, että vastuu on yhdellä taholla jatkossa ja hyviä malleja levitetään ympäri maata.

Haluan myös oikaista väärinkäsityksen edelleen ja väärät puheet siitä, että päivähoito-oikeutta oltaisiin poistamassa kokonaan joltakin ryhmältä. Tämähän ei pidä paikkansa, vaan kokopäivähoitoon oikeus säilyy edelleen niillä perheillä ja lapsilla, joille on siihen tarve.

0.24 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt vastuullista työtä koettaessaan saada rahat riittämään myös opetuspuolelle näinä niukkuuden aikoina. Rahoituksemme kaikki tietenkin soisimme olevan runsaamman.

Erityistä viisautta löytyy kuitenkin erään ratkaisun suhteen. Tämä ratkaisu on todellinen helmi tässä budjettikurjuudessa. Kyse on siitä, että maamme entisen presidentin Pehr Evind Svinhufvudin kotitalo on päätetty ottaa valtion suojelukseen ja myöntää sille resursseja, jotta tämä arvokas perintö säilytetään jälkipolville. On tärkeää, että tämän päivän ihmiset tulevista sukupolvista puhumattakaan voivat käydä paikan päällä perehtymässä siihen historialliseen perintöön, jota presidentti Svinhufvudin elämäntyö edustaa ja jonka ansiosta Suomi loistaa kirkkaana kansakuntien joukossa.

Arvoisa puhemies! Sivistystä ja maamme historian kohtalonaikoja arvostavat kansalaiset Luumäellä, Etelä-Karjalassa ja koko Suomessa tuntevat sydämessään suurta kiitollisuutta siitä suopeudesta, jota hallitus tätä arvokasta, historiallista perintöä ja sen säilyttämistä kohtaan osoittaa. Erityiset kiitokset tästä viisaasta ja arvokkaasta päätöksestä kuuluvat ministeri Sanni Grahn-Laasoselle, joka tinkimättömällä työllään on vienyt rahoitushakemusta eteenpäin. Edelleen asiaa esillä pitäneet ja sitä eri kanavia pitkin edistäneet aktivistit, yksittäin ja kansanliikkeenä niin Luumäellä, pääkaupunkiseudulla kuin muuallakin Suomessa ansaitsevat kiitokset siitä periksiantamattomuudesta, jolla vaikutustyötä tehtiin vastoin käymisistä ja kohtalon tielle kasaamista esteistä huolimatta.

0.26 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä taloudellisessa tilanteessa on kerta kaikkiaan pakko supistaa määrärahoja. Silti huomauttaisin, että opetus- ja kulttuuriministeriön budjetissa on kohtia, joissa hallitus on toteuttamassa sellaisia asioita, joista me perussuomalaiset olemme jo kauan täällä puhuneet. Niiden kautta voidaan saada järkeviä säästöjä.

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

Kielikokeilu on erittäin tervetullut. Se on askel siihen suuntaan, että vihdoinkin pääsisimme monin paikoin turhasta ja varsin kalliiksi käyvistä pakkoruotsista eroon. Myös lukukausimaksut EU- ja Eta-alueiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille ovat oikeita ratkaisuja. Suomen korkeakouluissa on nyt yli 20 000 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Näistä kolme neljäsosaa tulee EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta. Vieraskielisiä ohjelmia, joista maksua aletaan periä, on noin 400. On ollut sulaa hulluutta, että tällaiset määrät ulkomalaisia opiskelijoita on voinut suorittaa tutkinnon suomalaisen veronmaksajan lompakosta. Ne ulkomaalaiset, joilla on motivaatiota juurtua Suomeen ja jäädä tänne työskentelemään opintojen päätyttyä, voivat kyllä maksaa tuon lukukausimaksun, joka ei edes kata heidän opiskeluistaan syntyviä kuluja.

Arvoisa rouva puhemies! Koululiikuntaa lisätään, ja se on aivan oikea päätös. Lapsemme ja nuoremme ovat jakaantumassa niihin, joilla on varaa harrastaa, ja niihin, joilla ei ole. Samalla osa on oikeinkin hyvässä kunnossa, kun toisten kunto on yhä huonompi yhä nuorempana. Nykyään jotkut urheilulajit nielevät jopa 3 500 euroa vuodessa. Tällöin puhutaan kolmilapsisissa perheissä yli 10 000 eurosta per vuosi. Se on todella iso summa niillekin perheille, joissa molemmat vanhemmat käyvät työssä. Monista urheilulajeista on tulossa eliitin etuoikeus. Jo se, ettei perheessä ole autoa, jolla viedä lapsia harjoituksiin, voi tyrehdyttää harrastukset. Siksi koululiikunnan merkitystä on korostettava ja liikuntatuntemusta lisättävä. Liikkuva koulu -hanke on onnistunut hyvin ja levinnyt ilahduttavan laajalle.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen Setlementtisäätiön kokeiluun osoitetaan 250 000 euroa. Tällä tuetaan peruskoulun päättäneitten nuorten koulutuspolkua työelämään ja ennaltaehkäistään syrjäytymiskehitystä. Setlementtisäätiö toteuttaa tällä määrärahalta mestari—kisälli-mallin mukaista toimintaa. Kannatan mestari—kisälli-mallia ja toivoisin, että se otettaisiin meillä laajasti käyttöön. Siitä on hyviä kokemuksia esimerkiksi Saksassa. On paljon ammatteja, joihin opinnot voivat valmistaa vain osittain. Omasta kokemuksestani voin sanoa, että esimerkiksi sahateollisuudessa on monia töitä, jotka oppii parhaiten hyvän mestarin opastuksessa tekemällä. — Kiitos.

0.31 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Julkisen sektorin sopeuttamistoimet vähentävät opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan resursseja merkittävästi. Kun huomioon otetaan koko julkisen talouden säästöt, mainittujen säästötoimenpiteiden vaikutus opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitukseen on vuoteen 2019 mennessä arviolta 982 miljoonaa euroa. Summa on huikea. Ei syyttä ja suotta valiokunnan mietintö erityisesti korosta sitä, että leikkaus on niin mittava, että on pidettävä huoli, ettei tämä vaikuta sellaisella tavalla, että koko meidän hyvä kehityksemme sivistysmaana pysähtyy. Valiokunta onkin ehdottanut lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkasti varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen sekä korkeakoulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvien säästöjen ja apteekkimaksun kompensaaation poiston kohdentumisen vaikutusta ja ajoitusta." Tämä on erittäin tärkeä huomio.

Täällä sitten on näissä kärkihankkeissa kyllä mielenkiintoinen hanke, jossa todetaan, että tavoitteena on uudistaa peruskoulu ja toisen asteen koulutus, nopeuttaa siirtymistä työelämään ja niin edelleen. Olisi ollut hienoa, jos tästä olisi ollut enemmän ymmärrystä ja tietoa.

Täällä on hyvänä asiana huomioitu se, että kristillisten koulujen kerhotoimintaan on määräraha osoitettu. Tämä on historiallista, koska aikaisemmin ei ole näin tapahtunut. Sitten on myös valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitokseen: Ison Kirjan kansanopis-

Budjetin alikohta PTK 83/2015 vp

tolle, joka on tehnyt kymmeniä vuosia hienoa työtä, heidän työnsä kehittämiseen on ehdotettu 100 000 euroa. Ne ovat hienoja lisäyksiä.

0.33 **Veera Ruoho ps** (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä nostan yhden esimerkin elikkä opinahjoni Helsingin yliopiston. Siellä noin 15 prosenttia henkilöstöstä vähennetään vuoteen 2020 mennessä. Nämä ovat kyllä todella kipeitä leikkauksia, se on pakko myöntää, kun varsin tuntee ihmisiä. Minä tiedän, että meillä on kansainvälisestikin arvostettuja opettajia siellä, — mitä se tulee sitten vaikuttamaan tosiaankin tulevaisuuteen, niin kuin tuossa edustaja Laukkanen kysyi. Elikkä nämä ovat niitä — voin sanoa itse hallituspuolueen edustajana — erittäin hankalia paikkoja olla ja kuitenkin myös tukea hallituksen esitystä tässä asiassa.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.